

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Γ' ΤΑΞΙΝ

ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΤΑΞΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΥΠΟ

ΒΛ. Γ. ΣΚΟΡΔΕΛΗ ΚΑΙ ΑΡ. Η ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1901

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ

1977

ΠΡΟΤΥΠΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

1977

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΤΑΘΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ

E340

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Γ' ΤΑΞΙΝ

ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΤΑΞΙΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΥΠΟ

ΒΑ. Γ. ΣΚΟΡΔΕΛΗ ΚΑΙ ΑΡ. Η. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΛΩΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1901

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ερὸς τὸν κ. Β. Σκορδέλιν καὶ Α. Κουρτίδιν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸν Νόμον ΒΤΓ' τῆς 12 Ἰουλίου 1895, τὸ σχετικὸν Β. Διάταγμα τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1895, τὴν προκήρυξιν περὶ διαγωνισμοῦ διδακτικῶν βιβλίων τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσεως καὶ τὴν ἐκθεσιν τῆς εἰσείας Ἐπιτροπείας, δηλοῦμεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν ὑφ' ἡμῶν εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑποβληθεῖσαν **ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ** ὅπως εἰσαχθῆ ἐπὶ πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους ὡς διδακτικὸν βιβλίον διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' τάξεως τῶν κοινῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσεως δημοσίων, δημοσυντηρητῶν καὶ ἰδιωτικῶν.

Καλεῖσθε δὲ ὅπως ἐκτελέσητε τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου καὶ τοῦ Β. Διαταγματος ὑπαγορευόμενα καὶ τὰς ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπείας ἀναγραφόμενας παρατηρήσεις.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 19 Μαΐου 1901

Ὁ Ὑπουργὸς

Σ. Ε. ΣΤΑΗΣ

Στέφ. Παρίσης

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐνὸς τῶν συγγραφέων καὶ τὴν σφραγίδα τῶν Καταστημάτων θεωρεῖται κλοπιμαῖον.

86

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Οἱ Ἕλληνες κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους.

Ἡμεῖς εἴμεθα Ἕλληνες· προγόνους ἔχομεν τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας. Κανὲν ἔθνος δὲν ἔχει τόσον ἐνδοξὸν ἱστορίαν, ὅσον ἐνδοξὸς εἶναι ἡ ἱστορία τῶν Ἑλλήνων. Αὕτη περιλαμβάνει θαυμάσια πολεμικὰ κητορσώματα καὶ λαμπρότατα εἰρηνικὰ ἔργα.

Ἡμεῖς οἱ νέοι Ἕλληνες χρεωστούμεν μὲ ζῆλον νὰ μελετῶμεν τὴν ἱστορίαν τῶν προγόνων μας καὶ νὰ μιμώμεθα τὰς μεγάλας ἀρετὰς ἐκεῖνων.

Εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὠνομάζοντο Ἀχαιοί, Ἀργεῖοι, Δαναοί. Ἦσαν δὲ συγγενεῖς μὲ τοὺς Πελασγοὺς καὶ μὲ ἄλλους λαοὺς τῆς Ἠπείρου, Μακεδονίας, Θράκης καὶ τῆς μικρᾶς Ἀσίας. Ἕλληνες δὲ ὠνομάσθησαν ἀπὸ τὸν Ἕλληνα τὸν υἱὸν τοῦ Δευκαλίωνος.

Τῶν Πελασγῶν σφίζονται *πελώρια τείχη καὶ ἄλλα κτίρια, τὰ ὅποια ὀνομάζονται πελασγικὰ καὶ κυκλώπεια

2. Οἱ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐπίστευον εἰς πολλοὺς θεοὺς· διότι θεοποίησαν τὸν ἀέρα, τὸ φῶς, τὴν θάλασσαν, τοὺς ἀνέμους καὶ ἔλας τὰς δυνάμεις καὶ τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως. Ἐρπντάζοντο δὲ τοὺς θεοὺς ὁμοίους μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἐπίστευον ὅτι εἶναι ἀθάνατοι καὶ πολὺ ἀνώτεροι τῶν ἀνθρώπων. Τοὺς

παρ' ἑαυτὸν μὲ ἀνθρωπίνην μορφήν εἰς ἀγάλματα καὶ προσέφερον εἰς αὐτοὺς θυσίας.

Οἱ μεγάλοι θεοὶ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν δώδεκα· κατώκουν δὲ οὗτοι τὸν Ὀλυμπον καὶ ἐλέγοντο Ὀλύμπιοι. Οἱ δώδεκα Ὀλύμπιοι θεοὶ ἦσαν οἱ ἑξῆς: ὁ Ζεὺς, ἡ Ἥρα, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Πλούτων, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Ἄρτεμις, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ἄρης, ὁ Ἥφαιστος, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Δημήτηρ καὶ ὁ Ἑρμῆς.

Εἶχον δὲ καὶ πολλοὺς ἄλλους θεοὺς καὶ θεάς, τὸν Διόνυσον, τὴν Ἑστίαν, τὰς ἐννέα Μούσας, τὰς τρεῖς Χάριτας τὰς Νηρηίδας.

3. Ἡρωικοὶ χρόνοι.

Εἰς τοὺς παναρχαίους χρόνους ἀναφέρονται μεγάλοι ἦρωες, οἱ ὅποιοι ἐφημίσθησαν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα διὰ τὰ θαυμαστά καὶ κοινωφελῆ κατορθώματά των. Τοιοῦτοι ἦσαν ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Θησεύς.

4. ὁ Ἡρακλῆς.

Ὁ Ἡρακλῆς ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀλκμήνης. Ἐνῶ ἀκόμη ἦτο βρέφος, ἐπνίξε μὲ τὰς χεῖράς του δύο φοβεροὺς δράκοντας, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο νὰ τὸν φάγωσιν.

Ὅτε δὲ ὁ Ἡρακλῆς ἐγεινεν ἐφηβός, ἐξῆλθεν ἐξω ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ ἐφθασεν εἰς μέρος, ὅπου ἡ ὁδὸς ἐχωρίζετο εἰς δύο. Ἐκεῖ ἐστάθη καὶ ἐνῶ ἐσυλλογίζετο ποῖαν διεύθυνσιν νὰ λάβῃ, ἐπαρουσιάσθησαν εἰς αὐτὸν δύο γυναῖκες ἡ Κακία καὶ ἡ Ἀρετή. Καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη παρέστησαν εἰς αὐτὸν τὰ καλὰ, τὰ ὅποια θ' ἀποκτήσῃ ἐὰν υπάγῃ μαζί των. Ὁ Ἡρακλῆς ἀποῦ ἤκουσε καὶ τὰς δύο, ἐπροτίμησε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν Ἀρετήν.

Οἱ 12 ἄθλοι τοῦ Ἡρακλέους

Κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐν Δελφοῖς μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος ὁ Ἡρακλῆς ἐπρεπε νὰ υποτάσσῃται εἰς τὸν Εὐρυθέα τὸν βασιλέα τῶν Μυκηθῶν. Ὁ δὲ Εὐρυθεύς ἐφθόνηε τὸν Ἡρακλέα διὰ τὴν ἀνδρείαν του καὶ ἐπρόσταξεν αὐτὸν νὰ ἐκτελέσῃ δώδεκα δυσκολώτατα καὶ ἐπικίνδυνα κατορθώματα, ἐλπίζων ὅτι θὰ εὕρῃ εἰς αὐτὰ τὸν θάνατον.

Οι δώδεκα ἄθλοι εἶναι οἱ ἑξῆς·

1. Εἰς τὸ δάσος τῆς Νεμέας ὑπῆρχε φοβερὸς λέων, ὅστις ἐρήμονε τὴν χώραν. Ὁ Εὐρυσθεὺς ἐπρόσταξε τὸν Ἡρακλέα νὰ φέρῃ πρὸς αὐτὸν τὴν δорάν τούτου τοῦ λέοντος. Ὁ Ἡρακλῆς λοιπὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅπου ἐκρύπτετο ὁ λέων, καὶ συλλαβὼν αὐτὸν τὸν ἐπιξέ με τοὺς δυνατοὺς βραχίονάς του καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὰς Μυκήνας. Τὴν δὲ δорάν αὐτοῦ ἐφόρει ὁ Ἡρακλῆς εἰς ἄλλην τὴν ζωὴν του ὡς ἐνθύμιον τοῦ πρώτου ἄθλου του.

2. Ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε τὴν Λερναίαν Ὑδραν. Ἦτο δὲ αὕτη δράκων με ἐννέα κεφαλὰς, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μεσαία ἦτο ἀθάνατος. Ὅτε ὁ Ἡρακλῆς ἐφθασεν εἰς τὴν Λέρνην, ἡ Ὑδρα ὤρμησε κατ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ Ἡρακλῆς προχωρήσας ἔβαλε τὸν πόδα του εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Ὑδρας καὶ με τὸ ρόπαλον ἔκοπτε τὰς κεφαλὰς αὐτῆς· ἀλλὰ εἰς τὸν τόπον τῆς ἀποκοπτομένης κεφαλῆς εὐθὺς ἐφύτρωνον δύο. Τότε ὁ Ἡρακλῆς ἐπροσκάλεσεν εἰς βοήθειάν του τὸν ἡνίοχόν του Ἴδλαον. Οὗτος κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἡρακλέους ἀνάψε πυρὰν καὶ με τοὺς ἀναμμένους δαυλοὺς ἔκαιε τὸ μέρος τοῦ λαιμοῦ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπιπτεν ἡ κεφαλὴ καὶ οὕτω δὲν ἐφύτρωνον ἄλλαι. Τελευταῖον δὲ ἀπέκοψεν ὁ Ἡρακλῆς καὶ τὴν μεσαίαν ἀθάνατον κεφαλὴν καὶ τὴν ἔχωσεν εἰς τὴν γῆν, ἐπάνω δὲ ἔβαλε μέγαν βράχον.

3. Ὁ Εὐρυσθεὺς ἐπρόσταξε νὰ φέρῃ ζωντανὴν εἰς Μυκήνας τὴν χρυσόκερων ἔλαφον. Αὕτη ἦτο ἱερὰ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ ἔτρεχεν ὡς βέλος. Ὁ Ἡρακλῆς ἐκυνήγησεν αὐτὴν ἐν ὀλόκληρον ἔτος, ἕως ὅτου ἡ ἔλαφος ἐκουράσθη καὶ τότε τὴν συνέλαβε ζωντανὴν.

4. Εἰς τὸ δρος Ἐρύμανθον εὐρίσκατο φοβερὸς κάπρος. Ὁ Εὐρυσθεὺς ἐπρόσταξε τὸν Ἡρακλέα νὰ φέρῃ αὐτὸν ζῶντα εἰς τὰς Μυκήνας. Ὁ Ἡρακλῆς ἐκυνήγησε τὸν κάπρον ἕως εἰς τὴν κοροφὴν τοῦ δρους. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κορυφὴ τοῦ δρους ἦτο χιονοσκέπαστος, ὁ κάπρος δὲν ἠδύνατο, νὰ τρέχῃ καὶ ὁ Ἡρακλῆς τὸν συνέλαβε με βρόχον, θέσας δὲ αὐτὸν εἰς τοὺς στίβαρους ὤμους του τὸν ἔφερεν εἰς τὰς Μυκήνας.

5. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠλίδος Αὐγαίας εἶχον ἀναριθμητὰ ποιμνία, εἰς δὲ τὰ βουστάσια του εἶχε συσσωρευθῆ τόση κόπρος, ὥστε κανεὶς δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν καθάρισῃ. Ὁ Εὐρυσθεὺς ἐπρό-

σταξε τὸν Ἡρακλέα νὰ καθαρῖσῃ τὰ βουστᾶσια τοῦ Αὐγείου εἰς μίαν ἡμέραν. Ὁ Ἡρακλῆς ἐλθὼν πρὸς τὸν Αὐγείαν εἶπεν ὅτι ἡμπορεῖ νὰ καθαρῖσῃ τοὺς σταύλους του εἰς μίαν ἡμέραν, ἐὰν τῷ δώσῃ τὸ δέκατον ἀπὸ τὰς ἀγέλας του. Ὁ Αὐγείας ὑπεσχέθη. Τότε ὁ Ἡρακλῆς διωχέτευσε τὸ ὕδωρ τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τοῦ Πηνειοῦ εἰς τοὺς σταύλους καὶ τὸ ρεῦμα τῶν εὐθὺς τοὺς ἐκαθάρισεν.

6. Ἐπειτα ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε μὲ τὰ βέλη του τὰς Στυμφοαλίδας ὄρνιθας, αἱ ὁποῖαι κατέστρεφον τὰ περίχωρα τῆς Στυμφοαλίδος λίμνης.

7. Ὁ Διομήδης ἦτο βασιλεὺς τοῦ Θρακικοῦ ἔθνους τῶν Βιστόνων· οὗτος εἶχεν ἵππους ἀνθρωποφάγους, τοὺς ὁποίους ἔτρεφε μὲ τὰς σάρκας τῶν ξένων, ὅσοι ἤρχοντο εἰς τὴν χώραν του. Ὁ Εὐρυσθεὺς ἐπρόσταξε τὸν Ἡρακλέα νὰ φέρῃ εἰς τὰς Μυκῆνας τοὺς ἀνθρωποφάγους ἵππους. Ὁ Ἡρακλῆς ἐπλευσεν εἰς τὴν Θράκην καὶ τὸν μὲν Διομήδην ἐφόνευσε, τοὺς δὲ ἀγρίους ἵππους ἔφερεν εἰς Μυκῆνας.

8. Ὁ Εὐρυσθεὺς ἐπρόσταξε τὸν Ἡρακλέα νὰ φέρῃ εἰς τὰς Μυκῆνας τὸν ἀγρίον ταῦρον τῆς Κρήτης. Ὁ Ἡρακλῆς μεταβάς εἰς τὴν Κρήτην, συνέλαβε τὸν ταῦρον ἀπὸ τὰ κέρατα καὶ ἀφοῦ τὸν ἔδεσε, τὸν ἔφερε εἰς τὰς Μυκῆνας. Ὁ δὲ Εὐρυσθεὺς ἀφῆκεν αὐτὸν ἐλεύθερον· οὗτος δὲ ἔφυγεν εἰς τὸν Μαραθῶνα.

9. Αἱ Ἀμαζόνες ἦσαν ἀρισταὶ ἱππεῖς καὶ τοξεύτριαι. Ἡ Ἴππολύτη ἦτο βασίλισσα τῶν Ἀμαζόνων καὶ εἶχε πολῦτιμον ζώνην. Ὁ Εὐρυσθεὺς ἐπρόσταξε τὸν Ἡρακλέα νὰ φέρῃ τὴν ζώνην ταύτην εἰς τὴν θυγατέρα του Ἀδμήτην. Ὁ Ἡρακλῆς ἐπλευσεν εἰς τὸν Θερωδῶντα ποταμὸν, ὅπου κατέκουν αἱ Ἀμαζόνες, ἐφόνευσεν ἐν πολέμῳ τὴν Ἴππολύτην καὶ ἔφερε τὴν ζώνην τῆς εἰς τὸν Εὐρυσθέα.

10. Ὁ Γηρυόνης εἶχε σῶμα μὲ τρεῖς κεφαλὰς καὶ ἕξ χεῖρας, κατέκει δὲ εἰς τὴν νῆσον Ἐρύθειαν πλησίον τῆς Ἰθρηίας καὶ εἶχεν ἀγέλην βοῶν, τὴν ὁποίαν ἐφύλαττε κύων δικέφαλος. Ὁ Ἡρακλῆς ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς τὸν ὠκεανὸν ἔστησε δύο στήλας τὴν μίαν ἀπέναντι τῆς ἄλλης, τὰς λεγομένας Ἡρακλείους στήλας. Ἐκείθεν δὲ ἐπέρασεν εἰς τὴν νῆσον Ἐρύθειαν. Ἐφόνευσε τὸν δικέφαλον κύνα καὶ αὐτὸν τὸν Γηρυόνην, ἔλαβε τοὺς βόους

καὶ μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις ἔφερον αὐτοὺς εἰς τὰς Μυκῆνας κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Εὐρυσθέως.

11. Μετὰ ταῦτα ὁ Εὐρυσθεὺς ἐπρόσταξε τὸν Ἡρακλέα νὰ φέρῃ τὰ χρυσᾶ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων. Ὁ Ἡρακλῆς ἦλθε πρὸς τὸν Ἄτλαντα, ὁ ὁποῖος ἐβάσταζε τὸν οὐρανόν. Ὁ Ἄτλας ἔφερεν εἰς τὸν Ἡρακλέα τὰ χρυσᾶ μῆλα, χαριζόμενος εἰς αὐτόν, κατὰ τὸ χρονικόν δὲ τοῦτο διάστημα ὁ Ἡρακλῆς ἐκράτησε τὸν οὐρανὸν εἰς τοὺς στιβαροὺς ὤμους του.

12. Τέλος ὁ Εὐρυσθεὺς ἐπρόσταξε τὸν Ἡρακλέα νὰ φέρῃ ἐκ τοῦ Ἄδου τὸν Κέρβερον. Ἦτο δὲ ὁ Κέρβερος κύων φύλαξ τοῦ Ἄδου ἔχων τρεῖς κεφαλὰς καὶ οὐρανὸν μὲ κεφαλὴν δράκοντος. ὁ Ἡρακλῆς κατέβη εἰς τὸν Ἄδην, ἐνίκησε τὸν Κέρβερον παλαιάσας μὲ αὐτόν, τὸν ἔφερεν εἰς τὰς Μυκῆνας καὶ ἀφοῦ τὸν ἔδειξεν εἰς τὸν Εὐρυσθέα, τὸν ἐπανέφερε πάλιν εἰς τὸν Ἄδην.

Ὅσοι εἶναι οἱ δώδεκα ἄθλοι τοῦ Ἡρακλέους, πλὴν δὲ τούτων καὶ ἄλλα μεγάλα ἀνδραγαθήματα ἐπραξεν ὁ Ἡρακλῆς καὶ ἀνεδείχθη μέγας εὐεργέτης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος· διὰ τοῦτο καὶ οἱ θεοὶ ἀνταμειβόντες τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, τὸν κατέστησαν ἀθάνατον.

II. Θησεύς.

Ὁ Θησεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Αἰγείως βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Αἴθρας. Ἐγεννήθη δὲ εἰς τὴν Τροιζῆνα καὶ ἐκεῖ ἀνετράφη ἀπὸ τὴν μητέρα του. Ὁ Αἰγεὺς εἶχεν ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Τροιζῆνος πρὶν γεννηθῆ ὁ Θησεύς.

Ὅτε ὁ Θησεὺς ἐμεγάλωσεν, ἔλαβε τὸ ξίφος τοῦ πατρὸς του καὶ τὰ πέδιλα, τὰ ὁποῖα ὁ Αἰγεὺς εἶχε κρύψῃ ἐντὸς λάκκου πινός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀθήνας, διὰ νὰ εὕρῃ τὸν πατέρα του.

Πρῶτα κατορθώματα τοῦ Θησεύος.

Ἡ Αἴθρα ἐσυμβούλευε τὸν υἱὸν της νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἀθήνας διὰ θαλάσσης· διότι ἡ κατὰ ξηρὴν ὁδὸς ἦτο γεμάτη ἀπὸ ληστὰς καὶ κακούργους. Ὁ Θησεὺς ὁμῶς ἐπροτίμησε νὰ πορευθῆ διὰ ξηρᾶς, διὰ νὰ φονεύσῃ τοὺς κακούργους καὶ νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς κατοίκους.

Πρῶτον λοιπὸν εἰς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐφόνευσε τὸν Περηφή-

την, τὸν λεγόμενον Κορυνήτην, ὁ ὅποιος μὲ σιδηρᾶν κορύνην ἔθραυε τὰς κεφαλὰς τῶν ὀδοιπόρων.

Ἐπειτα εἰς τὸν Ἴσθμὸν ἐφόνευσε τὸν Σίνιν, τὸν Πυτιοκάμητον.

Πρὸ τῆς Μεγαρίδος δὲ ἐφόνευσεν τὸν Σκείρωνα, ὁ ὅποιος κατεκρήμνιζε τοὺς διαβάτας εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ Θησεύς ἐρριψε τὸν Σκείρωνα εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐκτοτε οἱ ἀπόκρημνοι ἐκεῖνοι βράχοι λέγονται Σκειρωνίδες πέτραι (Κακὴ σκάλα).

Προχωρῶν ὁ Θησεύς ἐφόνευσε τὸν Προκρούστην· οὗτος κατὰ τὸ ὄρος τῆς Ἀττικῆς τὸ καλούμενον Κορυδαλλὸν ἠνάγκαζε τοὺς ὀδοιπόρους νὰ ἐξαπλόνωνται εἰς σιδηρᾶν κλίνην, καὶ ἐὰν ἦσαν μακρότεροι, ἀπέκοπτε τοὺς πόδας των, ἐὰν δὲ κοντότεροι προέκρουεν αὐτούς, δηλαδὴ ἐτάνυζε τοὺς πόδας των ἕως ὅτου τοὺς ἐξέσχίζεν.

Οὕτως ὁ Θησεύς ἔσωσε τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τὰ τέρατα ταῦτα, ἣ δὲ φήμη τοῦ ὀνόματός του διεδόθη παντοῦ. Ὁ Θησεύς ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ τὸν πατέρα του Αἰγέα, ὁ ὅποιος τὸν ὑπεδέχθη μὲ χαρὰν καὶ τὸν ἀνεκῆρξε διάδοχόν του.

Ὁ Θησεύς φονεύει τὸν Μαραθῶνιον ταῦρον.

Εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνος ἐπροξένει μεγάλας καταστροφὰς ὁ ἄγριος ταῦρος, τὸν ὅποιον εἶχε φέρῃ ἐκ τῆς Κρήτης ὁ Ἡρακλῆς. Ὁ Θησεύς ἀπεφάσισε νὰ τὸν φονεύσῃ.

Ἐπορεύθη λοιπὸν εἰς τὸν Μαραθῶνα, κατεδίωξε τὸν ταῦρον, καὶ τὸν συνέλαβε μὲ βρόχον, ἀρπάσας δὲ αὐτὸν ἀπὸ τὰ κέρατα τὸν ἔρριψε εἰς τοὺς στιβαροὺς ὄμους του καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ λαὸς ἐξῆλθεν εἰς προὔπαντήσιν καὶ ὑπεδέχθη τὸν Θησεά μὲ ἄσματα καὶ μὲ χορούς. Ὁ δὲ Θησεύς ἐθυσίασε τὸν ταῦρον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.

Ὁ Θησεύς φονεύει τὸν Μινώταυρον.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης νικήσας τοὺς Ἀθηναίους, ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ στέλλωσιν εἰς Κρήτην καθ' ἕκαστον ἕνατον ἔτος ἐπτὰ νέους καὶ ἐπτὰ παρθένους, τοὺς ὁποίους ἔρριπτεν εἰς τὸν Λαβύρινθον, ὅπου τοὺς ἐτροωγεν ὁ Μινώταυρος ἀνθρω-

ποράγον τέρας κατά τὸ ἥμισυ ἄνθρωπος κατά δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ ταῦρος.

Ὅτε λοιπὸν ἦλθεν ὁ καιρὸς καὶ κληρωθῶσιν οἱ ἑπτὰ νέοι καὶ αἱ ἑπτὰ παρθένοι, ὁ Θησεύς ἀπεφάσισε νὰ πλεύσῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Κρήτην ὀμοῦ μὲ τοὺς κληρωθέντας. Ὁ Αἰγεὺς ἀπέτρεπε τὸν υἱὸν του, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπέμενε.

Τὸ πλοῖον ἀπέπλευσε μὲ μέλαν ἰστίον· ὁ δὲ Θησεύς ἐνεθάρρυνε τὸν πατέρα του καὶ τῷ ἔλεγεν ὅτι αὐτῆς θὰ φονεύσῃ τὸν Μινώταυρον καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ μὲ λευκὸν ἰστίον.

Τὸ πλοῖον ἔφθασεν εἰς τὴν Κρήτην· ὁ δὲ Μίνως ἐπρόσταξε νὰ ῥίψωσιν εἰς τὸν Λαβύρινθον τοὺς ἑπτὰ νέους καὶ τὰς ἄλλας τόσας παρθένας. Ἄλλ' ἡ θυγάτηρ τοῦ Μίνως Ἀριάδνη εἶδε τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τοὺς ἐλυπήθη· ἔδωκε λοιπὸν εἰς τὸν Θησεά νῆμα (μίτον), διὰ νὰ μὴ χαθῇ ἐντὸς τοῦ Λαβυρίνθου.

Ὁ Θησεύς λοιπὸν ἐπροχώρησεν εἰς τὸ σπήλαιον καὶ μετ' ὀλίγον ἤκουσε μυκηθμὸν τοῦ Μινωταύρου, ὁρμήσας δὲ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο διετρύπησε τὸ φοβερὸν τέρας μὲ τὸ ξίφος του.

Τότε ὁ Θησεύς ὀδηγούμενος ἀπὸ τὸ νῆμα ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν Λαβύρινθον καὶ εὐρῶν τοὺς συντρόφους του ἀνήγγειλεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἐφόνευσε τὸ φοβερὸν θηρίον. Ἐμβάντες δὲ ὅλοι εἰς τὸ πλοῖον ἀνεχώρησαν. Ἄλλ' ἀπὸ τὴν χαρὰν τῶν ἐλησμώνησαν ν' ἀντικαταστήσωσι τὸ μέλαν ἰστίον μὲ λευκὸν.

Ὁ Αἰγεὺς ἐκάθητο καθ' ἐκάστην ἐπὶ ὑψηλοῦ βράχου καὶ ἐπερίμενε νὰ ἴδῃ τὸ πλοῖον ἐπανερχόμενον. Ὅτε ὅμως ἡμέραν τινὰ εἶδε τὸ πλοῖον μὲ μέλαν ἰστίον ἐνόμισεν ὅτι ὁ υἱὸς του ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Μινώταυρον, ἐκρημνίσθη ἀπὸ τὸν βράχον καὶ ἐθανατώθη.

Μετ' ὀλίγον τὸ πλοῖον κατέπλευσεν εἰς τὸ Φάληρον· ἅπαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὑπεδέχθησαν τὸν Θησεά ὡς σωτήρα. Ἄλλ' ἡ χαρὰ τοῦ Θησεῶς μετεβλήθη εἰς λύπην, ὅτε ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του. Οἱ πολῖται ὅμως ἐπαρηγόρησαν αὐτὸν καὶ τὸν ἀνεκήρυξαν βασιλεῖα τῶν.

Ὁ Θησεύς βασιλεύσας κατέπεισε τοὺς δῆμους τῆς Ἀττικῆς νὰ ἐκλέξωσι τὰς Ἀθήνας ὡς κέντρον καὶ ἐσύστησε τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων. Ἐπειτα ἤνωσε μὲ τὴν Ἀττικὴν τὴν Μεγαρίδα καὶ ὠργάνωσε τὰ Ἴσθμια. Ἀπέθανε δὲ ὁ Θησεύς καὶ ἐτάφη εἰς τὴν νῆσον Σκύρον.

6. Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος.

Τὸ σημαντικώτατον ἔργον τῶν ἥρωικῶν χρόνων εἶναι ὁ τρωϊκὸς πόλεμος, εἰς τὸν ὁποῖον ἔλαβον μέρος ὅλοι οἱ ἥρωες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Αἰτία δὲ τοῦ τρωϊκοῦ πολέμου ὑπῆρξεν ἡ ἐξῆς. Ὁ Μενέλαος ἦτο βασιλεὺς τῆς Σπάρτης καὶ εἶχε σύζυγον τὴν ὤραιαν Ἑλένην, ὃ δὲ Πάρις ἦτο υἱὸς τοῦ Πριάμου βασιλέως τῆς Τροίας. Ἡ δὲ Τροία ἦτο ἰσχυρὸν βασίλειον εἰς τὴν βορειοδυτικὴν ἄκραν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πλησίον τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ εἶχε πρωτεύουσαν τὸ Ἴλιον. Ὁ Πάρις ἦλθεν εἰς τὴν Σπάρτην καὶ ἐφιλοξενήθη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μενελάου. Ἀλλὰ κατεπάτησε τὴν φιλοξενίαν καὶ ἡμέραν τινὰ ἐνῶ ἦτο ἀπὼν ὁ Μενέλαος, ἤρπασε τὴν Ἑλένην ὁμοῦ μὲ πολλοὺς θησαυροὺς καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Τροίαν.

Ἡ ἄτιμος αὕτη πράξις τοῦ Πάριδος ἐπροξένησεν ἀγανάκτησιν εἰς τὰ στήθη τῶν Ἑλλήνων. καὶ ἐπειδὴ ὁ Πριάμος δὲν ἠθέλησε νὰ στείλῃ ὀπίσω τὴν Ἑλένην καὶ νὰ ἰκανοποιήσῃ τὴν προσβληθεῖσαν τιμὴν τῆς Ἑλλάδος, ἀπεφάσισαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῆς Τροίας, διὰ νὰ τιμωρήσωσι τοὺς ὑβριστάς. Ἀρχιστράτηγον δὲ τῆς μεγάλης ταύτης ἐκστρατείας ἐξέλεξαν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μενελάου, τὸν κραταῖον βασιλεῖα τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνονα.

Ὅλοι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος μὲ τὰ πλοῖά των καὶ μὲ τοὺς μαχητάς των συνηθροίσθησαν εἰς τὴν Αὐλίδα· διέπρεπον δὲ μεταξὺ αὐτῶν ὁ ἀνδρείοτατος τῶν Ἑλλήνων Ἀχιλλεὺς, ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεὺς βασιλεὺς τῆς Ἰθάκης, ὁ συνετὸς γέρον βασιλεὺς τῆς Πύλου Νέστορ, οἱ δύο Αἴαντες, ὁ ὀρμητικὸς Διομήδης, ὁ Ξανθὸς Μενέλαος καὶ ὁ εὐρυκρεῖων Ἀγαμέμων.

Ἐπειδὴ δὲ ἐπεκράτει νηνεμία καὶ ὁ στόλος δὲν ἠδύνατο ν' ἀποπλεύσῃ ἀπὸ τὴν Αὐλίδα, ἐρωτηθεὶς ὁ μάντις Κάλχας εἶπεν ὅτι ἡ Ἄρτεμις εἶναι ὠργισμένη· διότι ὁ Ἀγαμέμνων ἐφόνευσεν εἰς τὸ κυνήγιον τὴν ἱεράν αὐτῆς ἔλαφον, καὶ ὅτι τότε μόνον θὰ ἐξιλεωθῇ καὶ θὰ πέμψῃ οὐριον ἄνεμον, ἐὰν ὁ Ἀγαμέμνων θυσιάσῃ τὴν θυγατέρα του Ἰφιγένειαν.

Ὁ Ἀγαμέμων κατ' ἀρχὰς ὠργίσθη κατὰ τοῦ μάντεως.

ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισε νὰ θυσιάσῃ τὴν θυγατέρα του χάριν τῆς πατρίδος· Ἐνῶ δὲ τὰ πάντα ἦσαν ἔτοιμα καὶ ὁ ἱερεὺς ἐσήκωσε τὴν μάχαιραν διὰ νὰ θυσιάσῃ τὴν Ἴφιγένειαν, ἡ Ἀρτεμις ἀνῆρπασεν αὐτὴν ἐντὸς νέφους, ἀντ' αὐτῆς δὲ ἔστειλε μίαν ἔλαφον. Ἡ ἔλαφος ἐθυσιάσθη καὶ εὐθὺς ἐπνευσεν οὐριος ἄνεμος καὶ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος συγκείμενος ἀπὸ 1200 σχεδὸν πλοῖα ἀπέπλευσε.

Οἱ Ἕλληνες ἀπεβιάσθησαν εἰς τὴν παραλίαν τῆς Τροίας ἀλλὰ τὸ Ἴλιον εἶχεν ὕψηλὰ καὶ δυνατὰ τεῖχη, τὸ ὑπερήσπιζον δὲ οἱ Τρῶες καὶ οἱ σύμμαχοί των. Ἀνδρείοτατος δὲ τῶν Τρῶων ἦτο ὁ Ἔκτωρ ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου. Ἐννέα ἔτη οἱ Ἕλληνες ἐπολιοῦντο τὸ Ἴλιον, συχναὶ δὲ μάχαι ἐγίνοντο ἔξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. Καὶ οἱ μὲν ἠγεμόνες ἐμάχοντο ἀπὸ τὰ ἄρματα, οἱ δὲ λοιποὶ μαχηταὶ πεζῇ. Ὅπλα δὲ εἶχον ἀμυντικὰ μὲν τὴν περικεφαλαίαν, τὸν θώρακα, τὰς περικημίδας, ἐπιθετικὰ δὲ τὰ δόρατα, τὰ τόξα, τὰς σφενδόνας τὰ ξίφη.

Ἀλλὰ τὸ δέκατον ἔτος ἐγεννήθη μεγάλη φιλονικία μεταξὺ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Ἀχιλλέως· ἕνεκα δὲ ταύτης ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπεσύρθη εἰς τὰ πλοῖά του. Ἐκ τούτου οἱ Τρῶες ἐνθαρρυνθέντες ἐπέπιπτον κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐφόνευον πολλούς, ταυτοχρόνως δὲ τοὺς Ἕλληνας ἐθέριζε δεινὴ λοιμώδης νόσος.

Τέλος ὁ Ἀχιλλεὺς συγκινηθεὶς ἀπὸ τὰ δεινοπαθήματα τῶν ὁμοειθῶν του ἔστειλε τὸν ἐπιστήθιον φίλον του Πάτροκλον νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἕλληνας, ἔδωκε δὲ εἰς αὐτὸν καὶ τὴν πανοπλίαν του. Εἰς τὴν μάχην ὁμοῦ ἐφρονεῦθη ὁ Πάτροκλος ἀπὸ τὸν Ἔκτορα καὶ τότε πλέον ὁ Ἀχιλλεὺς ἐλησμόνησε τὴν κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὀργὴν του καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Ὡπλίσθη λοιπὸν μὲ τὰ νέα ὄπλα, τὰ ὅποια αὐτὸς ὁ Ἡφαιστος κατεσκεύασεν, ἔτρεψεν ὄλους τοὺς Τρῶας εἰς φυγὴν καὶ ἐφόνευσε τὸν Ἔκτορα. Οἱ Ἕλληνες ἔπειτα ἐκυρέυσαν τὸ Ἴλιον μὲ τὸν δούρειον ἵππον, τὸ ὅποῖον κατεσκεύασαν κατὰ συμβουλήν τοῦ Ὀδυσσεως. Τὴν πόλιν ἐπυρπόλησαν, τοὺς ἀνδρας ἐφόνευσαν, τὰς δὲ γυναῖκας ἠχμαλώτισαν.

Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπιστρέφοντες εἰς τὰς πατρίδας των ὑπέφερον πολλὰ. Ὁ Ὀδυσσεὺς δέκα ἔτη περιπλανήθη εἰς τὴν θά-

λασαν έως δτου να επιστρέψη εις την αγαπητήν πατρίδα, όπου τον έπερίμενε η σύζυγός του Πηνελόπη και ο υίός του Τηλέμαχος.

Τόν Τρωϊκόν πόλεμον και τοῦ Ὀδυσσεως τὰ παθήματα έφαλεν ο μέγιστος ποιητής Ὅμηρος εις τὰ δύο έξοχα ποιήματά του, τήν Ἰλιάδα και τήν Ὀδύσειαν.

Ὁ Τρωϊκός πόλεμος συνέβη περί τὰ 1200 έτη π.Χ.

7. Καθοδος τῶν Ἡρακλειδῶν.

Μετά τόν θάνατον τοῦ Ἡρακλέους ο Εὐρυσθεύς εξηκολούθησε να καταδιώκη τοὺς απογόνους αὐτοῦ. Τέλος όμως οἱ Ἡρακλειδοὶ Τήμενος, Κρυσφόντης και Ἀριστόδημος συνεμάχησαν με τοὺς Δωριεῖς και εισέβαλον εις τήν Πελοπόννησον, τήν ὁποίαν έκυρίευσαν πλὴν τῆς Ἀρκαδίας και ὀλίγων ἄλλων μερῶν. Τότε έμοιράσθησαν αὐτήν. Καὶ ο μὲν Τήμενος έλαβε τήν Ἀργολίδα, ο δὲ Κρυσφόντης τήν Μεσσηνίαν, οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀρισταδήμου, Προκλῆς και Εὐρυσθένης, έλαβον τήν Λακωνίαν· εκ τούτου δὲ επεκράτησε να έχη ἡ Σπάρτη δύο βασιλεῖς.

Τὸ γεγονός τοῦτο ὀνομάζεται εις τήν Ἑλληνικήν ιστορίαν Καθοδος τῶν Ἡρακλειδῶν ἢ δωρικὴ κατάκτησις, και συνέβη 80 έτη μετά τήν ἄλωσιν τῆς Τροίας.

8. Ἡ Σπάρτη και ὁ Λυκούργος.

Οἱ Δωριεῖς ἀφοῦ έκυρίευσαν τήν Λακωνίαν, κατόκησαν εις τήν Σπάρτην και ὀνομάσθησαν Σπαρτιαῖται· ἀπὸ δὲ τοὺς έντοπίους ὅσοι μὲν υπετάχθησαν εις τοὺς κατακτητάς, έγειναν ὀπήκοοι τῶν Σπαρτιατῶν, ἐπλήρουν φόρους και ἐκαλλιέργουν τὰς γαίας των· οὔτοι ὀνομάζονται Περίοικοι ἢ Λακεδαιμόνιοι. Ὅσοι δὲ ἀντεστάθησαν, έγειναν δοῦλοι τῶν Σπαρτιατῶν και οὔτοι ἦσαν οἱ Ἐλλῶτες.

Ἡ Σπάρτη ταχέως απέκτησε μεγάλην δύναμιν, ἡ δὲ ὑπεροχὴ αὐτῆς προήλθεν ἀπὸ τήν νομοθεσίαν τοῦ Λυκούργου.

Ὁ Λυκούργος (880 π.Χ.) ἦτο νεώτερος υἱός τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Εὐνόμου. Ἐπειδὴ δὲ ο Εὐνόμος έφονεύθη, τὸν διέδεχθη ο πρεσβύτερος υἱός του Πολυδέκτης· ἀλλὰ μετ' ὀλίγων

ἀπέθανε καὶ οὗτος. Τότε ὁ Λυκοῦργος ἠδύνατο νὰ βασιλεύσῃ. Οὗτος ὁμοίως, καθὼς μετὰ τινα καιρὸν ἢ χήρα τοῦ Πολυδέκτου ἐγέννησεν υἱόν, εὐθὺς ἔφερεν αὐτὸν εἰς τοὺς Σπαρτιάτας καὶ εἶπε· Σπαρτιάται, μᾶς ἐγεννήθη βασιλεύς. Ὁ λαὸς ἐχάρη καὶ ὁ νεογέννητος βασιλεὺς ὠνομάσθη Χαρίλαος· ὁ δὲ Λυκοῦργος ἐγένετο ἐπίτροπος αὐτοῦ.

Μετὰ τινα δὲ καιρὸν ὁ Λυκοῦργος ἠναγκάσθη ἕνεκα παραχῶν νὰ φύγῃ ἐκ τῆς Σπάρτης καὶ ἐταξείδευσε εἰς τὴν Κρήτην καὶ εἰς ἄλλας χώρας καὶ ἐμελέτησε τοὺς νόμους διαφόρων πόλεων.

Δέκα καὶ ἑπτὰ ἔτη ἔμεινε εἰς τὰ ξένα· ἔπειτα δὲ ἀπεφάσισε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ θέσῃ νόμους εἰς τὴν πατρίδα του. Πρὶν δὲ ἔλθῃ εἰς τὴν Σπάρτην, ἐπορεύθη εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ ἠρώτησε τὸ μαντεῖον περὶ τῶν νόμων του. Ἡ Πυθία ἐνέκρινε τοὺς νόμους τοῦ Λυκοῦργου καὶ ἐχρησιμοδότησεν ὅτι ἐν ὅσῃ ἡ Σπάρτη φυλάττει αὐτοὺς θὰ εἶναι ἰσχυρά· Τότε ὁ Λυκοῦργος ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, οἱ δὲ πολῖται βραχνίζόμενοι ἀπὸ ἐμφυλίου παραχῆς, ἐδέχθησαν προθύμως τοὺς νόμους τοῦ Λυκοῦργου.

9. Νομοθεσία τοῦ Λυκοῦργου.

Ὁ Λυκοῦργος διὰ νὰ καταστήσῃ τοὺς Σπαρτιάτας ἴσους μεταξύ των, ἐμοίρασε τὰς γαίας τῆς χώρας εἰς τόσα ἴσα μερίδια, ὅσα ἦσαν αἱ οἰκογένειαι των. Τὰς γαίας δὲ ταύτας ἐκαλλιεργοῦν οἱ Ἕλλητες.

Ἐσύστησε τὰ συσσίτια, εἰς τὰ ὁποῖα ὅλοι οἱ πολῖται ἔτρωγον ὁμοῦ. Εἰς τὰ συσσίτια ὑπῆρχε μεγάλη λιτότης, τὸ δὲ προσφιλὲς φαγητὸν τῶν Σπαρτιατῶν ἦτο ὁ μέλας ζωμός.

Ὁ Λυκοῦργος κατήργησε τὰ χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ νομίσματα καὶ ἐπέτρεψε νὰ ὑπάρχωσι σιδηρὰ, τὰ ὁποῖα ἦσαν τόσον βαρέα, ὥστε διὰ νὰ μεταφέρῃ τις ποσότητά τινα, ἔπρεπε νὰ τὴν φορτώσῃ εἰς ἄμαξαν.

Διὰ νὰ εἶναι οἱ πολῖται ἀφηρεωμένοι μόνον εἰς τὴν πατρίδα των, ὁ Λυκοῦργος ἀπηγόρευσε εἰς τοὺς Σπαρτιάτας νὰ μετέρχωνται τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς τέχνας, καὶ διὰ νὰ μὴ λαμβάνωσι ξένα ἄθη, δὲν ἐπέτρεπετο νὰ μένωσι πολὺν καιρὸν εἰς ξέναν χώραν.

Κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου οἱ Σπαρτιᾶται ἀπὸ τῆν παιδικὴν ἡλικίαν μέχρι τοῦ γήρατος ἐγυμνάζοντο εἰς διαφόρους σωματικὰς ἀσκήσεις.

Οἱ παῖδες ἀνετρέφοντο μὲ σκληραγωγίαν, ἐβάδιζον ἀσκεπεῖς καὶ ἀνυπόδητοι, θέρος καὶ χειμῶνα ἐφόρουσαν τὸ αὐτὸ ἐνδυμα, ἐκοιμῶντο εἰς στρωμνὴν ἀπὸ καλάμους, τοὺς ὁποίους μὲ τὰς χεῖράς των ἐκοπτον ἀπὸ τὰς ὀχθὰς τοῦ Εὐρώτα.

Ἐδιδάσκοντο νὰ σέβωνται τοὺς γέροντας, νὰ ἔχωσιν αὐστηρὰν πειθαρχίαν καὶ νὰ ὀμιλῶσι μὲ συντομίαν. Πρὸς τοῦτοις ἐμάνθανον τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου καὶ ἥρωικὰ ἄσματα τῶν ὑπὲρ πατρίδος ἀποθανόντων.

Μὲ τοιαύτην αὐστηρὰν ἀνατροφὴν οἱ Σπαρτιᾶται ἐγίνοντο ρωμαλέοι τὸ σῶμα καὶ ἀνδρείοι τὴν ψυχὴν. Τὴν αὐτὴν δὲ σχεδὸν ἀνατροφὴν ἐλάβανον καὶ τὰ κοράσια.

Ὁ Σπαρτιᾶτης ἐπρεπεῖν ἢ νὰ νικήσῃ ἢ νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν θέσιν, ὅπου ἐτάχθη. Ἡ δὲ μήτηρ δίδουσα εἰς τὸν υἱὸν τῆς ἀπιδὰ ἔλεγε πρὸς αὐτόν· ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τὰς. Οἱ Σπαρτιᾶται λοιπὸν καταφρονούντες τοὺς κινδύνους καὶ τοὺς κόπους καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον ἀνέδειξαν τὴν πατρίδα των ἰσχυρὰν καὶ σεβαστὴν εἰς ὅλους.

ΙΟ. Μεσσηνιακοὶ πόλεμοι.

Ἡ δύναμις καὶ ἡ ὑπεροχὴ τῆς Σπάρτης ἐφάνη εἰς τοὺς Μεσσηνιακοὺς πολέμους.

Ἡ Μεσσηνία κεῖται πρὸς δυσμὰς τῆς Λακωνίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὴν χωρίζει ὁ Ταύγετος, εἶναι δὲ εὐφορωτάτη, καὶ διὰ τοῦτο οἱ Σπαρτιᾶται ἤθελον νὰ κωριεύσωσιν αὐτήν.

Διάφοροι φιλονικίαι εἰς τὰ σύνορα κατέστησαν τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς Μεσσηνίους ἐχθροὺς πρὸς ἀλλήλους. Τὸ δὲ 743 π. Χ. οἱ Λακεδαιμόνιοι κατέλαβον πῆν πόλιν τῶν Μεσσηνίων Ἀμφειαν, καὶ ἐκ τούτου ἤρχισεν ὁ πρῶτος Μεσσηνιακὸς πόλεμος, ὁ ὁποῖος διήρξασεν εἴκοσιν ἔτη.

Οἱ Μεσσηνιοὶ γενναίως ἀντέστησαν πρὸς τοὺς Σπαρτιᾶτας· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι τὰς πόλεις καὶ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ ὄχυρὸν φρούριον, τῆς Ἰθώμης. Ἐστειλαν δὲ εἰς τοὺς Δελφοὺς νὰ ἐρωτήσωσι τὸ Μαντεῖον.

Τὸ Μαντεῖον ἀπεκρίθη. « Ἡ Μεσσηνία θὰ σωθῆ, ἐὰν θυσιασθῆ παρθένος ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους. » Τότε ὁ Ἄριστόδημος ἐκουσίως ἐπρόσφερε τὴν θυγατέρα τοῦ καὶ μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας τὴν ἐθυσίασεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

Οἱ Μεσσήνιοι ἔλαβον ἐκ τούτου θάψος καὶ ἀπέκρουσαν τοὺς Σπαρτιάτας. Ἐπειδὴ δὲ εἰς μάχην τινὰ ἐφρονεῖτο ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Εὐφάης, οἱ Μεσσήνιοι ἀνεκέρυζαν βασιλέα τὸν ἀνδρεῖον Ἄριστόδημον.

Ὁ Ἄριστόδημος εἰσέβαλε πολλάκις εἰς τὴν Λακωνίαν καὶ ἐνίκησε πολλάκις τοὺς Σπαρτιάτας. Ἀλλὰ μετὰ τινα καιρὸν οἱ Σπαρτιάται πάλιν ἐνίκησαν τοὺς Μεσσηνίους, πολλὰ δὲ σημαῖα ἐφάνερονον ὅτι ἡ Μεσσηνία ἐμελλε νὰ νικηθῆ. Ὀνειρα φοβερὰ ἐτάραττον τὸν Ἄριστόδημον, ἐβλεπεν εἰς τὸν ὕπνον τοῦ αἰμόφυρτον τὴν θυσιασθεῖσαν θυγατέρα του. Ὁ δὲ Ἄριστόδημος βλέπων ὅτι ματαίως ἐθυσίασε τὴν κόρην του αὐτοχειριάσθη ἀπὸ τὴν λύπην του ἐπάνω εἰς τὸν τάφον αὐτῆς.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἄριστοδήμου οἱ Σπαρτιάται ἐκυρίευσαν τὴν Ἰθώμην καὶ ὑπέταξαν ὅλην τὴν Μεσσηνίαν.

II. Δεύτερος Μεσσηνιακὸς πόλεμος.

Πολλοὶ Μεσσήνιοι μὴ ὑποφέροντες τὴν δουλείαν κατέφυγον εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ εἰς τὸ Ἄργος. Οἱ Σπαρτιάται ἐφάνησαν σκληρότατοι πρὸς τοὺς νικηθέντας· ἠνάγκαζον αὐτοὺς νὰ τοῖς δίδωσι τὸ ἕμισυ ἀπὸ τὰ σπαρτά των. ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, οἱ Μεσσήνιοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἔρχωνται εἰς τὴν Σπάρτην καὶ νὰ ἀκολουθῶσι τὴν κηδείαν θρηνοῦντες.

Πολλὰ ἔτη ἐστέναζον οἱ Μεσσήνιοι ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς Σπάρτης· ἀλλὰ τὸ αἰσθημα τῆς ἐλευθερίας δὲν ἐσβέσθη εἰς τὰς φυγὰς των καὶ ἐζήτουν εὐκαιρίαν νὰ ἐκδικηθῶσι. Ἐχοντες λοιπὸν ἀρχηγὸν τὸ Ἀριστομένην, ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους τῆς Μεσσηνίας, ἐπαναστάτησαν καὶ οὕτως ἤρχισεν ὁ δεῦτερος Μεσσηνιακὸς πόλεμος τὸ 685 π. Χ.

Εἰς τὴν πρώτην πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας μάχην τόσῃ ἀνδρείαν ἐδείξεν ὁ Ἀριστομένης, ὥστε οἱ Μεσσήνιοι τῷ ἐπρόσφεραν τὸ βασιλικὸν στέμμα, ἀλλ' οὗτος δὲν ἐδέχθη.

Ὁ Ἀριστομένης ἐνίκησε τοὺς Σπαρτιάτας εἰς πολλὰς μά-

χας· νύκτα δέ τινα εισήλθεν εις την Λακεδαίμονα, και προχωρήσας έως εις την Σπάρτην εκρέμασεν εις τον ναον της Χαλκιοίκου Αθηνᾶς μιαν ασπίδα με ταύτην την επιγραφην «Ὁ Ἀριστομένης τῆ Ἀθηνᾶ ἐκ τῶν λαφύρων της Σπάρτης.»

Οἱ Σπαρτιάται ιδόντες την ἐπιούσαν την ασπίδα ἔμειναν κατάπληκτοι διὰ τὴν τόλμην τοῦ ἀνδρός και φόβος ἐκυρίευσεν αὐτούς. Ἀλλ' ὁ ποιητής Τυρταίος με τὰ ἐνθουσιαστικά ποιήματά του ἐνέπνευσε θάρρος εις τοὺς Σπαρτιάτας.

Ἡ ἀνδρεία τοῦ Ἀριστομένουσ ἦτο τοιαύτη, ὥστε οἱ Μεσσήνιοι ἐξηκολούθουν νὰ νικῶσι τοὺς Σπαρτιάτας. Τέλος ὁμοῦς ὁ σύμμαχος των ὁ βασιλεὺς της Ἀρκαδίας ἐπρόδωκε τὸν Ἀριστομένην, και τότε ἠναγκάσθη οὗτος νὰ ἀποσυρθῆ εις τὸ ὄρος Εἶραν, ἐκεῖθεν δὲ ὀρμῶν εἰσέβαλλεν εις την Λακωνίαν.

Ἐνδεκα ἔτη ἀντεστέκοντο οἱ Μεσσήνιοι· ἀλλ' εις μάχην τινὰ ὁ Ἀριστομένης συνελήφθη αἰχμάλωτος και ἐρρίφθη ὁμοῦ με πεντήκοντα ὀπαδοὺς τοῦ εις τὸν Καιάδαν, βαθὺ βάραθρον τοῦ Ταυγέτου. Ἀλλ' ὁ ἀτρόμητος ἦρωσ ἐσώθη και ἐκεῖθεν. Ἀλώπηξ ἤρχετο εις τὸ βάραθρον, διὰ νὰ τρώγῃ τὰ πτώματα. Ὁ Ἀριστομένης ἔπιασεν αὐτὴν ἐκ της οὐράς και τὴν ἠκολούθησεν· ἀνοίξας δὲ τὴν ὀπὴν ἐκείνην ἐξῆλθε και ἐπέστρεφεν εις τὴν Εἶραν.

Ἀμέτωσ δὲ πάλιν ἤρχισε τὰς ἐπίδρομάς του κατὰ της Λακωνίας. Ἐπὶ τέλους ὁμοῦς οἱ Σπαρτιάται ἐκυρίευσαν τὴν Εἶραν κατὰ θεελλώδη τινὰ νύκτα. Τότε ὁ Ἀριστοδῆμος βλέπων ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς σωτηρίας ἀνεχώρησε με ὀλίγους ὀπαδοὺς του ἐκ της πατρίδος του και ἀπῆλθεν εις τὴν Ρόδον.

Πολλοὶ ἄλλοι Μεσσήνιοι κατέφυγον εις τὴν Σικελίαν και ἐκεῖ ἐκτισαν νέαν πόλιν, τὴν ὀπρίαν ὀνόμασαν Μεσσήνην.

Ἡ Μεσσηνία ὑπεδουλώθη ἐκ νέου εις τοὺς Σπαρτιάτας τὸ 668 π. Χ.

Ἡ δὲ Σπάρτη ἀφοῦ ἐκυρίευσεν τὴν Μεσσηνίαν, ἐνίκησε δὲ εις διαφόρους μάχας τοὺς Ἀρκάδας και τοὺς Ἀργείους, ἐγένετο ἰσχυροτάτη και ἔλαβε τὴν ἡγεμονίαν της Ἑλλάδος, ἢ δὲ φήμη αὐτῆς ἐφθασε και πέραν τῶν θαλασσῶν μέχρι τῶν βαρβάρων.

ΙΒ. Ἀθηναί.

Αἱ Ἀθηναί, καθὼς καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἑλλάδος, εἶχον κατ' ἀρχαίαν βασιλείαν. Τελευταῖος δὲ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων ἦτο ὁ Κόδρος, ὁ ὁποῖος ἐκουσίως ἀπέθανεν ὑπὲρ πατρίδος.

Οἱ Δωριεῖς, ἀφοῦ ἐγένον κύριοι τῆς Πελοποννήσου, ἠθέλησαν νὰ κατακτήσωσιν καὶ τὴν Ἀττικὴν καὶ ἐλθόντες ἐστρατοπέδευσαν πρὸ τῶν Ἀθηναίων. Τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἔδωκε χρησμὸν ὅτι θὰ νικήσῃ ὁ στρατός, τοῦ ὁποῖου ὁ βασιλεὺς θὰ φονευθῇ ὑπὸ ἐχθρικῆς χειρός. Τὸν χρησμὸν τοῦτον μαθὼν ὁ φιλόπατρις Κόδρος ἀπεφάσισε νὰ προσφέρῃ τὴν ζωὴν του ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος. Ἐνεδύθη λοιπὸν ὡς χωρικός καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ εἰσεχώρησεν εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον. Ἐκεῖ δὲ ἐφιλονίκησε μὲ Δωριεῖα τινά, ὁ ὁποῖος ὀργισθεὶς τὸν ἐφόνευσεν. Οἱ Ἀθηναῖοι εὐθὺς ἐστειλαν κήρυκα καὶ ἐζήτησαν τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως τῶν· οἱ δὲ Δωριεῖς μαθόντες ὅτι ὁ φονευθεὶς ἦτο ὁ Κόδρος ἀπεχώρησαν ἄπρακτοί.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου οἱ Ἀθηναῖοι καθήργησαν τὴν βασιλείαν, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Μέδοντα ἀνεκέρυξαν ἰσόβιον ἄρχοντα. Βραδύτερον τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχοντος ἐδίδοτο ὄχι ἰσοβίως ἀλλὰ διὰ δέκα ἔτη. Ὑστερότερον δὲ ἀντὶ ἐνὸς ἐξελέγοντο ἐννέα ἄρχοντες δι' ἓν μόνον ἔτος (683 π. Χ.).

Ἄλλ' ἐν Ἀθήναις συνέβαινον πολλαὶ ταραχαὶ μεταξὺ τῶν εὐπατριδῶν καὶ τοῦ λαοῦ· διότι οἱ πλούσιοι ἠδίκουν τοὺς πτωχοὺς δι' ἄλλειψιν γραπτῶν νόμων. Τὰς ταραχὰς ταύτας κατέπαυσεν ὁ Σόλων διὰ τῶν σοφῶν νόμων του.

ΙΒ. Σόλων ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηναίων.

Σόλων ὁ Ἀθηναῖος ἦτο εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος κατῆγετο δὲ ἐκ τοῦ Κόδρου. Περιηγήθη πολλὰς χώρας καὶ ἐμελέτησε τὰ ἔθη καὶ τοὺς νόμους πολλῶν λαῶν.

Ἐπιστρέψας δὲ εἰς τὴν πατρίδα του ἐβόηε πολὺ χρήσιμος εἰς αὐτήν. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον πόλεμον πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς διὰ τὴν νῆσον Σαλαμίνα, τὴν δὲ δαίνα ὑπέφερον ἕνεκα αὐτοῦ, ὥστε τελευταῖον ἔθεσαν νόμον νὰ τιμωρῆται μὲ θάνατον ὅστις ἠθέλε συμβουλεύῃ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ πολέμου. Ὁ φιλόπατρις δὲ Σόλων δὲν ὑπέφερε τὴν ἀδοξίαν τῆς πατρίδος του, διὰ

νά ἀποφύγη δὲ τὸν θάνατον, διέδωκεν ὅτι παρεφρόνησεν. Ἐμεινε λοιπὸν καιρὸν τινα κλεισμένος ἐν τῇ οἰκίᾳ του καὶ συνέταξεν ἐνθουσιαστικὸν ποίημα περὶ τῆς Σαλαμῖνος. Τότε δὲ ἐξῆλθεν αἴφνης εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ προσποιούμενος τὸν παράφρονα ἤρχισεν νὰ ψάλλῃ πρὸ ποίημά του ἐνώπιον τοῦ συνοιθροισθέντος λαοῦ. Ὅλοι οἱ πολῖται ἐνθουσιάσθησαν, κατέλυσαν τὸν περὶ Σαλαμῖνος νόμον καὶ ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Μεγαρέων ἐκλέξαυτες στρατηγὸν αὐτὸν τὸν Σόλωνα.

Ἐνίκησαν δὲ τοὺς Μεγαρεῖς καὶ οὕτως ἀνέκτησαν πάλιν τὴν Σαλαμῖνα.

Αἱ Ἀθῆναι εὐρίσκοντο εἰς ἀκαταστασίαν καὶ ἐγίνοντο πολλὰ ἀδίκαια· οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέλεξαν τὸν Σόλωνα ἄρχοντα καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ θέσῃ νόμους εἰς τὴν πατρίδα του.

Ὁ Σόλων ἔλεγεν ὅτι ἐκαίη ἡ πολιτεία εἶναι ἀρίστη, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἀδίκημα, τὸ ὅποσον γίνεται εἰς τὸν ἐλάχιστον πολίτην, θεωρεῖται ὅτι γίνεται ἐναντίον ὅλης τῆς πόλεως.

Ἐπειδὴ οἱ πτωχοὶ ἦσαν καταχρεωμένοι εἰς τοὺς πλουσίους, ὁ Σόλων εὐκόλυνε τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν καὶ ὀλιγόστεισε τοὺς τόκους.

Διῆρσεν ὅλους τοὺς πολίτας ἀναλόγως τοῦ εἰσοδήματός των εἰς 4 τάξεις καὶ ὥρισε τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα ἐκάστης τάξεως.

Εἰς τὴν ἐκακίστην συνήρχοντο πάντες οἱ πολῖται, ὅσοι εἶχον ὑπερβῆ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των· τὸ δικαίωμα ὅμως νὰ ὀμιλῶσιν εἶχον μόνον οἱ ὑπερβάντες τὸ πεντηραστὸν ἔτος.

Ὁ Ἄρειος πάγος ἦτο τὸ ἀνώτατον δικαστήριον, ὁ δὲ Σόλων ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων καὶ τῶν θερησκευτικῶν διατάξεων, προσέτι δὲ νὰ ἐπισηρῇ τὰ ἔθνη καὶ τὴν διαγωγὴν ὄχι μόνον τῶν νέων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, νὰ τιμωρῇ δὲ τοὺς παρεκτρεπομένους.

Διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδῶν δὲν ἐφρόντιζεν ἀποκλειστικῶς μόνον ἡ πολιτεία ἀλλὰ καὶ οἱ γονεῖς. Ἐδιδάσκοντο δὲ οἱ παῖδες μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν, καὶ ἐκαίη μὲν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος, αὕτη δὲ εἰς τὴν ἀσκήσιν τοῦ σώματος.

Καὶ ἐν Ἀθήναις οἱ παῖδες ἐγυμνάζοντο εἰς τὰς παλαιίστρας

καὶ τὰ γυμνάσια, ὄχι ὅμως μὲ πόσῃ σκληραγωγίᾳ, μὲ ὄσῃ ἐν Σπάρτῃ· ἡ δὲ ἀνατροφή σκοπὸν εἶχε νὰ καταστήσῃ τοὺς νέους ῥωμαλέους καὶ γενναίους ὑπερασπιστὰς τῆς πατρίδος. Καὶ ἐν Ἀθήναις τὸ ν' ἀποθάνῃ τις διὰ τὴν πατρίδα ἐθεωρεῖτο ὁ εὐγενέστερος τῶν θανάτων· ὅσοι δὲ ἐπιπτόν εἰς τὸν πόλεμον ἐθάπτοντο μὲ μεγάλας τιμὰς καὶ τὰ τέκνα τῶν ἀνέτρεφεν ἡ Πατρίς. Ἀλλ' ὁ Σόλων δὲν ἤθελε νὰ κάμῃ τοὺς Ἀθηναίους μόνον πολεμιστὰς ἀλλὰ ταυτοχρόνως ν' ἀναπτύξῃ τὸν νοῦν αὐτῶν καὶ νὰ διαπλάσῃ τὴν καρδίαν. Διὰ τοῦτο αἱ Ἀθηναῖαι ἐγέννησαν ὄχι μόνον μεγάλους στρατηγούς, ἀλλὰ καὶ ἐξόχους ποιητὰς καὶ ῥήτορας δεινοὺς καὶ βαθεῖς φιλοσόφους καὶ μεγαλοφρεῖς καλλιτέχνας.

14. Ὁ Πεισίστρατος (560 π. X).

Ὁ Σόλων ἀφοῦ ἔβαλε τοὺς νόμους, ὄρκισε τοὺς πολίτας νὰ φυλάξωσιν αὐτοὺς ἐπὶ δέκα ἔτη καὶ ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀθηνῶν.

Κατὰ δὲ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ὁ Πεισίστρατος, ἀνὴρ φιλόδοξος καὶ φιλαρχος, κατώρθωσε μὲ διαφόρους τρόπους νὰ κερδήσῃ τὴν συμπάθειαν τοῦ λαοῦ. Ἡμέραν δὲ τινα ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸ πλῆθος αἰματωμένος καὶ ἐφώναζεν ὅτι οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ ἠθέλησαν νὰ τὸν φονεύσωσιν· ὁ λαὸς ἐπίστευσε καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν πεντήκοντα ῥοπαλοφόρους πρὸς φύλαξίν του. Διὰ τῆς βοήθειας δὲ τούτων καὶ ἄλλων φίλων του κατέλαβε τὴν Ἀκρόπολιν, ἤρπασε τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν καὶ ἔγεινε τύραννος τῶν Ἀθηνῶν (560 π. X.).

Ἀλλ' ἀφοῦ ἔγεινε τύραννος ὁ Πεισίστρατος, ἐκυβέρνησε τὴν πόλιν μὲ ἡπιότητα καὶ διετήρησε τοὺς περισσοτέρους νόμους τοῦ Σόλωνος, ἐπροστάτευσε τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας καὶ ἵδρυσεν τὴν πρώτην δημοσίαν βιβλιοθήκην ἐν Ἑλλάδι. Ἐκάμε πλήρη συλλογὴν τῶν ὁμηρικῶν ποιημάτων καὶ ἐπρόσταξε ν' ἀναγινώσκωνται ταῦτα δημοσίᾳ τὴν μεγάλην ἐορτὴν τῶν Παναθηναίων, ἐστόλισε δὲ τὴν πόλιν μὲ διαφόρους οἰκοδομὰς, ἐφύττευσε τὸν ἐλαιῶνα καὶ ἤρχισε τὴν κατασκευὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

15. Οἱ Πεισίστρατίδαι.

Ἀφοῦ ἀπέθανεν ὁ Πεισίστρατος, τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν ῥηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἔλαβον οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰππίας καὶ Ἰππαρχος. Κατ' ἀρχάς καὶ οὗτοι ἐκυβέρνησαν καλῶς· ἀλλὰ μετὰ τινα ἔτη δύο φίλοι, ἔ Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογαίτων, ἔχοντες ἀφορμὰς δυσαρσεκείας κατὰ τῶν τυραννῶν ἐφόνευσαν τὸν Ἰππαρχον κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων. Ἐκτότε ὁ Ἰππίας ἔγεινε σκληρὸς καὶ ἐφόνευσε πολλοὺς ἐπισήμους Ἀθηναίους.

Οἱ Ἀθηναῖοι μὴ ὑποφέροντες τὴν τυραννίαν τοῦ Ἰππίου ἐπροσκάλεσαν τοὺς Ἀλκμαιονίδας, τοὺς ὁποίους εἶχον ἐξορίσῃ οἱ Πεισιστρατίδαι, βοηθούμενοι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ Σπαρτιάτου ἐδίωξαν τὸν Ἰππίαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ οὕτω κατελύθη ἡ τυραννὶς ἐν Ἀθήναις (510 π. Χ.).

Ὁ δὲ Ἰππίας κατέφυγε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Περσίας Δαρεῖον. Τότε οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέλεξαν πάλιν ἐνιαυσίους ἄρχοντας κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος· ἐκ τούτων ἦτο ὁ Κλεισθένης ἐκ τῆς ἐπισήμου οἰκογενείας τῶν Ἀλκμαιονιδῶν. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ αἱ Ἀθηναὶ διὰ τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν προώδευσαν πολὺ καὶ ἀπέκτησαν μεγάλην δύναμιν. Ὁ Κλεισθένης διήρσε τοὺς Ἀθηναίους εἰς δέκα φυλάς.

16. Περσικοὶ πόλεμοι.

Ἡ Περσία ἦτο μέγιστον κράτος τῆς Ἀσίας· ὅλοι οἱ λαοὶ αὐτοῖς μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἦσαν δοῦλοι τοῦ μεγάλου βασιλέως. Καὶ αὐταὶ αἱ εἰς τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἀκμαῖζοντο ἑλληνικαὶ ἀποικίαι τῶν Ἰώνων, Αἰολέων καὶ Δωριέων ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς Πέρσας.

Ἄλλ' οἱ Ἕλληνας δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποφέρωσι τὸν ζυγὸν τῶν βαρβάρων, διὰ τοῦτο πρῶτῃ ἡ Μίλητος πόλις πλουσία καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα μεγάλην ναυτικὴν δύναμιν, ἐπανεστάτησεν· ἐζήτησε δὲ βοήθειαν ἀπὸ τοῦ ἐν Ἑλλάδι δημοσθενεῖς. Αἱ Ἀθηναὶ καὶ ἡ μικρὰ πόλις τῆς Εὐβοίας Ἐρέτρια ἐστειλαν προθύμως βοήθειαν πρὸς τοὺς Μιλησίους. Τότε οἱ ἐπαναστάται ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας, ἐπροχώρησαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐκυρίευσαν τὰς Σάρδεϊς. (περὶ τὰ 500 π. Χ.)

Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας Δαρεῖος ἐστειλε πολὺν στρατὸν καὶ μὲ πολλοὺς κόπους ἐνίκησε τοὺς ἐπαναστάτας, ἀπέφασσε δὲ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ Ἐρετριεῖς καὶ νὰ

γένειη κύριος τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τοῦτο δὲ παρεκίνηει τὸν Δαρεῖον καὶ ὁ Ἰππίας, ἐπειδὴ ἤλπιζε μὲ τὴν βοήθειαν τῶν Περσῶν νὰ γένειη πάλιν τύραννος τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ Δαρεῖος λοιπὸν ἐπρόσταξε τὸν γαμβρὸν του Μαρδόκιον νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Οὗτος δὲ ἐπιβιάσας πολυάριθμον στρατὸν εἰς πλοῖα ἐξέπλευσε τῷ 492 π. Χ. Ἀλλὰ ὁ μὲν στόλος ὑπέστη τρομερὰν καταστροφὴν περὶ τὸν Ἄθω ἀπὸ τρικυμίας· εἰς δὲ τὸν στρατὸν ἀποβίβασθέντα εἰς τὴν Θράκην ἐπροξένησαν μεγάλην φθορὰν οἱ Βρύγοι, λαὸς πολεμικός. Μετὰ τοιαύτην καταστροφὴν ὁ Μαρδόκιος ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Περσίαν ἀπρακτος.

Β 7. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη.

Μιλτιάδης. 490 π. Χ.

Ὁ Δαρεῖος ἠτοίμασε νέαν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔστειλε τοὺς στρατηγούς του Δάτιν καὶ Ἀρταφέρνην μὲ ἑκατὸν χιλιάδας πεζικοῦ στρατοῦ καὶ δέκα χιλιάδας ἵππικοῦ. Ὁ στρατὸς οὗτος ἐπιβιάσθη εἰς 600 πλοῖα καὶ ἐπλευσε διὰ τοῦ Αἰγαίου πελάγους κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν Εὐβοίαν. Οἱ Πέρσαι ἐκυριεύσαν τὴν μικρὰν πόλιν Ἐρέτρειαν καὶ ἠγχαλωτίσαν ὅλους τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Ἐπειτα ἐπλευσαν εἰς τὰ ἀπέναντι παράλια τῆς Ἀττικῆς καὶ ἀπεβιάσθησαν εἰς τὸν Μαραθῶνα.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν κατὰ τῶν Περσῶν δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν μὲ δέκα στρατηγούς, ἓνα ἐξ ἑκάστης φυλῆς. Ὁμοῦ δὲ μὲ τοὺς Ἀθηναίους ἔσπευσαν καὶ χίλιοι Πλαταιαῖς, οἱ ὅποιοι μόνον ἐκ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐτρέξαν προθύμως εἰς τὸν κίνδυνον. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ζήτησιν τὴν βοήθειαν τῶν Σπαρτιατῶν. Οὗτοι δὲ ἐφάνησαν μὲν πρόθυμοι νὰ συμπολεμήσωσιν ἐπειδὴ ὅμως θρησκευτικὸς νόμος ἀπηγόρευεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐκστρατεύωσι πρὸ τῆς πανσελήνου, ἔδην ἠδυνήθησαν ἀμέσως νὰ στείλωσι τὴν βοήθειαν.

Ἐκ τῶν 10 στρατηγῶν ἕκαστος ἐπρεπε νὰ ἔχῃ τὴν ἀρχηγίαν ἐπὶ μίαν ἡμέραν· ἰκανώτατος ὅμως τῶν στρατηγῶν ἦτο ὁ Μιλτιάδης· τοῦτο ἐγνώριζεν ὁ Ἀριστέδης, ὁ ὅποιος ἐπρότεινε νὰ δοθῇ ἡ στρατηγία εἰς τὸν Μιλτιάδην. Τὴν γνώμην τοῦ

Ἀριστείδου ἐδέχθησαν καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ θυσιάσαντες τὴν φιλοτιμίαν των διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος.

Οἱ Ἕλληνες ἂν καὶ ἦσαν ὀλίγοι, πρῶτοι ὤρμησαν κατὰ τῶν Περσῶν. Ἐπολέμησαν δὲ μὲ τὴν ἀνδρείαν καὶ τέχνην, ὥστε πολλοὺς ἐχθροὺς φονεύσαντες ἠνάγκασαν τοὺς ἄλλους νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ πλοῖά των. Εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἔπεσαν 6,400 βάρβαροι, ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων μόνον 192 ἄνδρες ἐφονεύθησαν. Οἱ Ἀθηναῖοι τότε ἔστεισαν λαμπρὸν τρόπαιον ἀπὸ τὰ ἐχθρικά λάφυρα. Μετὰ τὴν μάχην εἰς ὀπλίτης ἔστρεψεν ἑνοπλιὸς εἰς Ἀθήνας, διὰ νὰ φέρῃ τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν, φθάσας δὲ μόλις ἐπρόφθασε νὰ εἴπῃ νενικήκαμεν! καὶ ἔπεσεν ἄνους.

Οἱ νικημένοι Πέρσαι ἐμβάντες εἰς τὰ πλοῖά των διευθύνθησαν πρὸς τὰς Ἀθήνας· διότι ἤλπιζον ὅτι θὰ εὐρωσι τὴν πόλιν ἀφύλακτον. Ὁ Μιλτιάδης ὅμως προβλέπων τοῦτο, μὲ ταχείαν πορείαν ἐπρόλαβε τοὺς βαρβάρους καὶ ἐστρατοπέδευσε κάτω ἀπὸ τὸν Λυκαβητόν. Οἱ δὲ Πέρσαι καθὼς ἔφθασαν εἰς τὸ Φάληρον καὶ εἶδον ἐκεῖθεν τὸν στρατὸν παρατεταγμένον, ἐστράφησαν ὀπίσω.

Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ χαρὰ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἑνδοξὴν νίκην. Οἱ Ἀθηναῖοι ὑπεδέχθησαν μὲ ἄσματα καὶ χοροὺς τοὺς νικητάς, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Μιλτιάδου ἦτο εἰς τὰ στόματα ὄλων. Εἰς τοὺς γενναίους Μαραθωνομάχους τοὺς πεσόντας ἐν τῇ μάχῃ ἡ πατρίς ἀνήγειρε μνημεῖον.

Τὴν ἐπαύριον τῆς μάχης ἔφθασαν οἱ Σπαρτιάται· μαθόντες δὲ τὴν νίκην τῶν Ἀθηναίων καὶ Πλαταιέων συνεχάρησαν αὐτούς· ἀλλ' ἐλυπήθησαν, διότι δὲν εὐτύχησαν καὶ αὐτοὶ νὰ πολεμήσωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Ἄλλ' ὁ νικητὴς τοῦ Μαραθῶνος ἀπέθανεν εἰς τὴν φυλακὴν. Ὁ Μιλτιάδης ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους στόλον διὰ νὰ τιμωρήσῃ τὴν νῆσον Πάρον, ἣ ὁποία εἶχεν ὑποταχθῆ εἰς τοὺς Πέρσας. Ἡ ἐκστρατεία του ὅμως αὕτη ἀπέτυχεν, ὁ δὲ Μιλτιάδης πληγῶθεις ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπρακτος. Τότε οἱ φθονεροὶ ἐχθροὶ του τὸν κατηγορήσαν καὶ ὁ Μιλτιάδης κατεδικάσθη νὰ πληρώσῃ 50 τάλαντα, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ

τά πληρώσῃ τὸν ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν πληγὴν του.

18. Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς.

Ἀπέθανεν ὁ Μιλτιάδης, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι τότε δὲν ἐστεροῦντο μεγάλους ἀνδρας· εὐθὺς ἀνεφάνησαν δύο ἔξοχοι πολῖται, ὁ Ἀριστείδης καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς.

Ὁ Θεμιστοκλῆς εἶχε πολλὰ προτερήματα, ἡγάπα ὅμως πολὺ τὰς διασκευάσεις· ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην, ὅτε εἶδε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ὑποδέχωνται τὸν νικητὴν Μιλτιάδην μὲ τόσας τιμὰς καὶ τὴν Ἑλλάδα ὅλην νὰ θαυμάζῃ αὐτόν, ὁ Θεμιστοκλῆς μετέβαλε διαγωγὴν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ παλαιοὶ σύντροφοὶ του ἐθαύμαζον διὰ τὴν αἰφνιδίαν μεταβολὴν του, ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς «οὐκ ἔα μὲ καθεύδειν τὸ τοῦ Μιλτιάδου τσόπαιον».

Ὁ δὲ Ἀριστείδης διεκρίνετο διὰ τὴν δικαιοσύνην του, διὰ τοῦτο καὶ δίκαιος ἐπωνομάζετο.

Ὁ Θεμιστοκλῆς προέβλεπεν ὅτι οἱ Πέρσαι θὰ ἐπεχείρουν νὰ ἐκδικηθῶσι τοὺς Ἕλληνας διὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι ἤτταν καὶ κατασχύνην των, ἐφρόνει δὲ ὅτι ἡ Ἑλλάς μὲ στόλον μόνον δύναται νὰ σωθῇ καὶ νὰ μεγαλοουργήσῃ. Κατέπεισε λοιπὸν τοὺς Ἀθηναίους νὰ κατασκευάσωσιν ἰσχυρὸν στόλον ἐκ τῶν προσόδων τῶν μεταλλείων τοῦ Λαυρείου, τὰς ὁποίας ἕως τότε διμοιράζοντο ἀνωφελῶς οἱ πολῖται.

Ὁ Ἀριστείδης διαφώνει πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα· διὰ τοῦτο ὁ Θεμιστοκλῆς ἔπεισε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐξοστρακίσωσιν αὐτόν. Ὁ ἀγαθὸς Ἀριστείδης δὲν ἐμνησικακήσεν· ἀλλ' ἀναχωρῶν εἶπεν· «Εὐχομαι ἢ πατήρ τις ποτὲ νὰ μὴ λάβῃ ἀνάγκην ἐμοῦ.»

19. Ἐκστρατεία τοῦ Ξέρξου (480. π. X.)

Καθὼς προέβλεπεν ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Δαρεῖος ἠτοιμάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ πάλιν κατὰ τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῶν προετοιμασιῶν του ἀπέθανε, διεδέχθη δὲ αὐτὸν ὁ υἱὸς του Ξέρξης. Ὁ Ξέρξης ἐξηκολούθησε τὰς προπαρασκευὰς τοῦ πατρὸς του, τῷ δὲ 480 π. X. ἐξοστράτευσε κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὁ ἴδιος ὁδηγῶν ἀμέτρητον στρατεύμα, δύο σχεδὸν ἑκατομμύρια

ἦτο τὸ περσικὸν καὶ ἰσπικόν, ὃ δὲ στόλος ἀπέτελειτο ἀπὸ χίλια διακόσια πλοῖα.

Ὁ στρατὸς ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν μικρὰν Ἀσίαν εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ δύο γεφυρῶν ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου· διήλθεν ἔπειτα τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θεσσαλίαν ἀνευ ἀντιστάσεως καὶ ἔφθασεν εἰς τὰς Θερμοπύλας. Αἱ Θερμοπύλαι ἦσαν δίοδος μεταξὺ τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου τόσον στενὴ, ὥστε εἰς τινα μέρη μία ἄμαξα μόνον ἠδύνατο νὰ διαβῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖ ἀναβλύζουσι θερμαὶ πηγαί, τὸ μέρος ὠνομάσθη *Θερμοπύλαι*. Ὁ δὲ περσικὸς στόλος συνώδευε τὸν στρατὸν παραπλεύων. Ἄλλ' ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Ἄθω, ὁ ἀλαζὼν Εἰρέξης ἐπρόσταξε νὰ διορύξωσι τὸν ἰσθμὸν, διὰ νὰ περάσῃ ὁ στόλος του. Ὁ φοβερὸς οὗτος στόλος προχωρήσας ἐστάθη πλησίον τοῦ Ἀρτεμισίου.

Μέγιστος ἦτο ὁ κίνδυνος· οἱ Ἕλληνες ὁμῶς οὐδὲ λόγον ἤθελον ν' ἀκούσωσι περὶ ὑποταγῆς καὶ ἠτοιμάσθησον εἰς γενναίαν ἀντίστασιν, ἀπόφασιν ἔχοντες νὰ νικήσωσι τοὺς βαρβάρους ἢ ν' ἀποθάνωσι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας.

Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐπλευσε πρὸς τὸ Ἀρτεμισιον, ἔχων ἀρχιναύαρχον τὸν Σπαρτιάτην Εὐρυβιάδην· ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου.

Κατὰ ξηρὰν δὲ ὁ Λεωντόκαρδος βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Λεωνίδα εἶχε καταλάβῃ τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν μετὰ 300 Σπαρτιάτας καὶ ἑπτακισχιλίους ἄλλους συμμάχους Ἑλλήνας, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ μετὰ τὸ μικρὸν ἀλλὰ γενναῖον στρατεύμα τὰ ἀναριθμητὰ πλήθη τῶν βαρβάρων.

20. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη. — Ὁ Λεωνίδας.

Ὁ Εἰρέξης ἐπερίμενεν εἰς τὰς Θερμοπύλας τέσσαρας ἡμέρας ἔλπων ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν μετὰ δάκρυα νὰ τὸν προσκυνήσωσιν. Ἐστειλε δὲ κατασκοπὸν τινα νὰ παρατηρήσῃ τί κάμνουν οἱ Ἕλληνες· οὗτος πλησιάζας εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Λεωνίδα εἶδεν ὅτι ἄλλοι μὲν ἐγυμνάζοντο, ἄλλοι δὲ ἐκτένιζον τὴν κόμην των, ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ ὑπάγωσιν εἰς ἑορτήν. Ἐπιστρέψας δὲ ἐδιηγήθη ταῦτα εἰς τὸν Εἰρέξην.

Ἐν τῷ μεταξὺ χωρικός τις ἔλθων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον φηγοποιήθη ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πεδον εἶπεν ὅτι οἱ Πέρσαι εἶναι τόσον πολλοί, ὥστε μὲ τὰ βέλη των σκοτίζουσι τὸν ἥλιον. — Τόσο τὸ καλλίτερον, ἀπεκρίθη ὁ Σπαρτιάτης Διηνέκης, θὰ πολεμήσωμεν ὑπὸ σκιάν.

Τὴν πέμπτην ἡμέραν ὁ Εὐρέξης ἔστειλε πρὸς τὸν Λεωνίδα ὑπερηφάνως ἀπεκρίθη «μολοῖν λαβέ!» Τότε ὁ Εὐρέξης δογισθεὶς ἐπρόσταξε νὰ ἐφορμήσωσι κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Καὶ πρῶτον ἔστειλε τοὺς Μήδους προστάξας αὐτοὺς νὰ συλλάβωσι καὶ νὰ φέρωσι ζωντανούς τοὺς τολμῶντας νὰ μὴ ὑπακούωσιν εἰς αὐτόν.

Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες γενναίως ἀπέκρουσαν τοὺς Μήδους, πολλοὺς φονεύσαντες. Μετ' αὐτοὺς ἔστειλεν ἄλλους· ἀλλὰ καὶ τούτους ἔτρεψαν εἰς φυγὴν. Ἐπὶ τέλους στέλλει τοὺς λεγομένους ἀθανάτους, οἱ ὅποιοι ἦσαν σῶμα δεκακισχιλίων ἐπιλεκτῶν στρατιωτῶν. Οἱ ἀθάνατοι ἐπολέμησαν τῷ ὄντι μὲ ἀνδρείαν· ἀλλὰ πολλοὶ πίπτουσιν ὑπὸ τὰ βέλη τῶν Ἑλλήνων, οἱ δὲ λοιποὶ ἀναγκάζονται νὰ ὑποχωρήσωσιν.

Ὁ Εὐρέξης εὐρίσκειται πλέον ἐν ἀμηχανίαν μὴ ἤξεύρων τι νὰ κάμῃ κατὰ τῶν ὀλίγων μὲν ἄλλα ἀνικητῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ σπενοῦ, τότε προδότης τις Ἐφιάλης ὀνομαζόμενος ἔρχεται πρὸς τὸν Εὐρέξην καὶ ὑπόσχεται εἰς αὐτόν, ἐάν τῷ δώσῃ μεγάλην ἀμοιβήν, νὰ δείξῃ μονοπάτιον ἐπὶ τῆς Οἴτης, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἔμποροῦν οἱ Πέρσαι νὰ περικυκλώσωσι τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ Εὐρέξης ἐδέχθη μὲ χαρὰν τὴν πρότασιν τοῦ προδότου καὶ ἐπρόσταξε τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀθανάτων Ὑδάρνην ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Ἐφιάλην μὲ ἀρκετὸν στρατόν.

Ὅτε τὴν νύκτα οἱ ἐχθροὶ ἐφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Οἴτης, φρουρὸς τις ἐπρόφθασε καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Λεωνίδα ὅτι οἱ ἐχθροὶ τὸν περικυκλόνουσι. Τότε ὁ γενναῖος βασιλεὺς ἀπεφάσισεν αὐτὸς μὲν καὶ οἱ τριακόσιοι Σπαρτιάται νὰ μείνωσιν εἰς τὰς θέσεις των, ὅπου ἔταξεν αὐτοὺς ἡ Πατρίς, τοὺς δὲ ἄλλους Ἕλληνας ἐσυμβούλευσε ν' ἀναχωρήσωσι, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἄλλην περίστασιν. Μόνοι οἱ Θεσπιεὶς κατ' οὐδένα τρόπον ἠβέλησαν ν' ἀπομακρυνθῶσιν.

Τὴν πρωΐαν οἱ Ἕλληνες ἦσαν περικυκλωμένοι ἀπὸ τοὺς Πέρσας· ὁ δὲ Λεωνίδας καὶ οἱ συστρατιῶταί του ἐσχέποντο μόνον πῶς ν' ἀποθάνωσι φονεύοντας περισσύτερους ἐχθρούς. Ἀ-

ναριθμητοὶ ἐφόρμων οἱ βάρβαροι, οἱ δὲ Ἕλληνας τοὺς ἀπέκρουον ἀποῦ δὲ συνετρώθησαν τὰ δόρατά των, ἔστυραν τὰ ξίφη. Ὁ Λεωνίδας μαχόμενος ἐφονεύθη, φοβερὰ δὲ μάχη συνήφθη περὶ τὸ σῶμά του. Οἱ ὀλίγοι ἀκόμη ζῶντες ἀπεσύρθησαν εἰς λόφον τινά, ὅπου γενναίως μαχόμενοι ἔπεσον ἥρωικῶς ὄλοι. Ἀλλὰ καὶ εἴκοσι χιλιάδες Περσῶν ἐφονεύθησαν ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ἐκείνους Ἕλληνας, καθὼς καὶ δύο ἀδελφοὶ τοῦ Ξέρξου.

Ἡ Ἑλλάς τιμῶσα τὴν μνήμην τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος πεσόντων ἀνήγειρε μνημεῖον μὲ τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα.

«ὦ ξεῖν' ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε
κειμένα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι».

ἦτοι

Εἰπέ 'ς τὴν φίλην Σπάρτην μας, ὦ ξεῖνε διαβάτα,
ὅτι ἐδῶ κοιτόμεθα 'ς τοὺς νόμους τῆς πιστοῖ.

Τὸν δὲ προδότην Ἐφιάλτην τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον ἐκήρυξεν ἐπικατάρατον καὶ ἔταξεν ἀμοιβὴν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελε τὸν φονεῦσθαι μετ' ὀλίγον δὲ ἐφόνευσεν αὐτὸν Τραχίνιος τις ἐν Θεσσαλίᾳ.

21. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.

Οἱ Πέρσαι ἀπὸ τὰς Θερμοπύλας ἐπροχώρησαν ἀνευ ἀντιστάσεως διὰ τῆς Φωκίδος καὶ τῆς Βοιωτίας πρὸς τὰς Ἀθήνας.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατὰ συμβουλήν τοῦ Θεμιστοκλέους εἶχον ἐγκαταλίπη τὴν πόλιν καὶ τὰς μὲν γυναῖκας τὰ παῖδιά καὶ τοὺς γέροντας ἀπέστειλαν εἰς τὴν Σαλαμίνα καὶ τὴν Τροιζήνα, αὐτοὶ δὲ ἐμβῆκαν εἰς τὰ πλοῖα ἐπὶ τὰ ξύλινα τεῖχη κατὰ τὸν χρησμὸν τοῦ μαντείου.

Οἱ Πέρσαι εὐρόντες τὰς Ἀθήνας ἐρήμους ἐπυρπόλησαν τὰς οἰκίας καὶ τοὺς ναοὺς, ἐφόνευσαν δὲ τοὺς ὀλίγους γέροντας, οἱ ὅποιοι εἶχον κλεισθῆ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

Οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων συνεκρότησαν πολεμικὸν συμβούλιον, αἱ δὲ γνώμαί των ἦσαν διηρημέναι· οἱ περισσότεροι ἐπρότειναν ὅτι πρέπει νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸν Ἴσθμὸν τῆς Κορίνθου καὶ ἐκεῖ νὰ περιμένωσι τὸν ἐχθρόν. Ὁ Θεμιστοκλῆς ὁμῶς ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων εἶναι βεβαία, ἐὰν πολεμήσωσιν ὄλοι συνηνωμένοι ἐκεῖ εἰς τὸ στενὸν τῆς Σαλαμίνας. Κατὰ τὴν συζήτησιν ὁ δεξιόθυμος Εὐρυβιάδης ἐσήκωσε

τὴν βακτηρίαν τοῦ κατὰ τοῦ Θεμιστοκλέους. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς καταπνίξας τὴν ἀγανάκτησίν του ἀπεκρίθη· «πάταξον μὲν, ἄκουσον δέ.»

Ἐπειδὴ δὲ ἐβλεπεν ὅτι οἱ σύμμαχοι δὲν ἐπίειθοντο καὶ ἤτοιμάζοντο νὰ φύγωσι, ἠνάγκασεν αὐτοὺς διὰ στρατηγήματος νὰ μείνωσι καὶ νὰ ναυμαχήσωσι. Τὸ στενὸν τοῦ πορθμοῦ, ὁ πνέων βοθητικὸς ἀνεμὸς ἢ ναυτικὴ ἰκανότης καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐνθουσιασμὸς τῶν Ἑλλήνων συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ νικήσωσι κατὰ κράτος τοὺς βαρβάρους. Τὰ ὀγκώδη περσικὰ πλοῖα συγκρουόμενα πρὸς ἄλληλα καὶ προσβαλλόμενα ἀπὸ τὰς ἐλαφρὰς ἑλληνικὰς τριήρεις αὐτανδρὰ κατεποντίζοντο.

Ἡ μεγάλη αὕτη ναυμαχία ἔγινε τὴν 8 Σεπτεμβρίου 480 π. Χ. Διακόσια περσικὰ τριήρεις κατεστράφησαν. Ὁ Εἰρξῆς, ὅστις ἦτο βέβαιος περὶ τῆς νίκης τοῦ στόλου του, περίτρομος ἀπεφάσισεν ἀμέσως νὰ φύγη εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἐπρόσταξε τὸν σπῆλον σου νὰ πλεύσῃ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον. Τότε ὁ Μαρδόνιος ὑπεσχέθη εἰς τὸν Εἰρξῆν ὅτι θὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, εἰάν ἀφήσῃ αὐτὸν μὲ 300 χιλιάδας στρατοῦ.

Ἐνῶ δὲ οἱ Πέρσαι ἐτρέποντο εἰς ἀπονειδιστὸν φυγὴν, οἱ Ἕλληνες, ἀνήγειρον τράπεζαν, ἐτέλουν ἀγῶνας καὶ διεμοιράζοντο τὰ πλοῦσια λάφυρα τῶν βαρβάρων.

Ἡ μεγάλη αὕτη νίκη, ἣ ὅποια ἔσωσεν ὄχι μόνον τὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὸν ἀσιατικὸν δεσποτισμὸν, ἐχρεωστεῖτο εἰς τὴν μεγαλοφυίαν τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ ὅτε συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ εἰς τὸν Ἰσθμὸν, διὰ νὰ ἀποφασίσωσιν εἰς τίνα πρέπει νὰ δοθῇ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης, ἕκαστος αὐτῶν πρῶτον μὲν ἀνεκήρυξε τὸν ἑαυτὸν του, δεῦτερον δὲ τὸν Θεμιστοκλέα.

Μετὰ τίνα δὲ καιρὸν ὁ Θεμιστοκλῆς μετέβη εἰς τὴν Σπάρτην, οἱ δὲ Σπαρτιαῖται ἐξόχως τὸν ἐτίμησαν· ὅτε δὲ ἀνεχώρει, τριακόσιοι ἵππεῖς, (οἱ ἀποτελοῦντες τὴν τιμητικὴν φρουρὰν τοῦ βασιλέως), συνάδευσαν αὐτὸν μέχρι τῶν ὁρίων τῆς χώρας. Τοιαύτη τιμὴ οὐδέποτε ἐδόθη εἰς ἄλλον ἄνθρωπον ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν.

Ἀλλὰ τὴν γλυκυτάτην ἀμοιβὴν ἔλαβον ὁ Θεμιστοκλῆς, ὅτε μετέβη εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας· διότι, καθὼς ἐνεφανίσθη, οἱ ἀναρίθμητοι ἐκεῖ συνηθροισμένοι Ἕλληνες ἐστρεψαν

πρὸς τὸν νικητὴν τῆς Σαλαμῖνος τὰ βλέμματά των λησιμονήσαντες καὶ ἀγῶνας καὶ θεάματα.

22. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη καὶ ἡ ἐν Μυκάλῃ ναυμαχία (479 π. Χ.)

Ὁ Μαρδόνιος διεχείμασεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, πρὶν δὲ ἐπέλθῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπροσπάθησε νὰ ἐλκύσῃ, εἰ δυνατόν, πρὸς τὸν ἑαυτὸν τοὺς Ἀθηναίους. Ἔστειλε λοιπὸν πρὸς αὐτοὺς ἀπεσταλμένον καὶ ὑπεσχέθη νὰ κτίσῃ τοὺς κατεστραμμένους οἴκους καὶ ναοὺς τῶν Ἀθηναίων, νὰ ἀφήσῃ αὐτοὺς ἐλευθέρους καὶ ν' αὐξήσῃ τὸ κράτος των, ἐὰν συμμαχήσωσι μὲ τοὺς Πέρσας.

Οἱ Σπαρτιᾶται ἀκούσαντες τὰς ἐνεργείας ταύτας τοῦ Μαρδονίου ἐταράχθησαν· εὐθὺς δ' ἔστειλαν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν συνεννόησιν ταύτην, ἡ ὁποία ἐμελλε νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα.

Τότε οἱ Ἀθηναῖοι διὰ στόματος τοῦ Ἀριστείδου ἔδωκαν τὴν ἐξῆς ἐλληνοπρεπῆ ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ Μαρδονίου ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τῶν πρέσβεων τῆς Σπάρτης. « Ἐν ὄσῳ, εἶπον, ὁ ἥλιος ἀκολουθεῖ τὸν δρόμον του, οἱ Ἀθηναῖοι ποτὲ δὲν θὰ γείνωσι σύμμαχοι τῶν βαρβάρων, οἱ ὅποιοι ἔκαυσαν τὰ ἱερά των. »

Ὁ Μαρδόνιος, ἀφοῦ ἀπέτυχον ὅλαι αἱ προσπάθειαι του, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀττικὴν. Μετὰ τινα δὲ ἀργοπορίαν ὁ στρατὸς τῶν Σπαρτιᾶτῶν ἔφθασεν εἰς τὴν Ἐλευσίνα καὶ ἐκεῖ ἠνώθη μὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους συμμαχοὺς. Ἐκεῖθεν δὲ ὅλοι ἐβάδισαν πρὸς τὰς Πλαταιὰς τῆς Βοιωτίας, ὅπου ἦσαν στρατοπεδευμένοι οἱ ἐχθροί.

Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἀνήρχετο εἰς 100 χιλ. καὶ ἀρχιστρατῆγος μὲν ἦτο ὁ Σπαρτιᾶτης Πausανίας, τῶν δὲ Ἀθηναίων στρατηγὸς ὁ Ἀριστείδης. Ἡ μάχη συνεκροσθήθη (479) ἡ δὲ νίκη τῶν Ἑλλήνων ἦτο τραυτή, ὥστε ἐκ τῶν 300 χιλ. Περσῶν μόνον 40 χιλ. ἐσώθησαν ὑπὸ τὸν Ἀρτάβαζον, ὁ ὅποιος πρὸ τῆς μάχης εἶχε τραπῆ εἰς φυγὴν. Οἱ ἐχθροὶ ἀφῆκαν ἀπειρα λάφυρα. Τὸ κάλλιστον μέρος αὐτῶν οἱ Ἕλληνες ἀφιέρωσαν εἰς τοὺς Θεοὺς, ἐν ἄλλο μέρος ἔδωκαν εἰς τὸν ἀρχιστρατῆ-

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

γον Πausανίαν, τὰ δὲ λοιπὰ διεμοίρασαν εἰς τὰς συμμάχους πόλεις.

Τὸ βραβεῖον τῆς ἀνδρείας ἐδόθη εἰς τοὺς Πλαταιεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνέθεσαν οἱ σύμμαχοι τὴν τιμὴν νὰ φυλάττωσι τοὺς τάφους τῶν ὑπὲρ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας πεσόντων. Κατὰ πρότασιν δὲ τοῦ Ἀριστείδου ἡ πόλις τῶν Πλαταιῶν ἐκηρύχθη ἱερὰ καὶ ἀπεφασίσθη νὰ τελῶνται ἐν αὐτῇ κατὰ πενταετίαν ἀγῶνες, οἱ ὅποιοι πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος ὠνομάσθησαν Ἐλευθέρια. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος κατεναυμάχησε τὸν περσικὸν πλησίον τῆς Μυκάλης εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

23. Θεμιστοκλῆς, Πausανίας.

Μετὰ τὴν κατατρόπωσιν τῶν Περσῶν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐφρόντισε νὰ ὀχυρώσῃ τὰς Ἀθήνας μὲ τειχὴ ἰσχυρά, ὑπερνηκήσας ἐπιτηδείως τὴν ἀντίστασιν τῶν Σπαρτιατῶν. Πρὸς τούτοις ὁ Θεμιστοκλῆς ἐσυμβούλευε τοὺς Ἀθηναίους νὰ προτιμήσωσιν ὡς λιμένα τὸν Πειραιᾶ ἀντὶ τοῦ Φαλήρου, κατὰ πρότασιν δὲ αὐτοῦ ἐψήφισαν νὰ ναυπηγῶσι κατ' ἔτος εἴκοσι νέας τριήρεις. Καὶ οὕτως ὁ Θεμιστοκλῆς ἔβαλε τὰ θεμέλια τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ δὲ Πausανίας ἐστάλη ἀπὸ τὴν Σπάρτην εἰς τὸ Βυζάντιον, διὰ νὰ διώξῃ ἐκεῖθεν τοὺς Πέρσας. Ἐκεῖ ὅμως ἤρχισε νὰ συνεννοηθῆται μὲ τοὺς σατράπας τοῦ Ξέρξου καὶ ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς αὐτόν, ἐὰν τῷ ἔδιδε τὴν θυγατέρα του γυναῖκα, ἐφέρετο δὲ μὲ ἀλαζονεῖαν πρὸς τοὺς συμμάχους του.

Ἡ Σπάρτη μαθοῦσα ταῦτα ἀνεκάλεσε τὸν Πausανίαν. Ἀφοῦ δὲ ἀπεδείχθη φαγερὰ ἢ προδοσία του, κατεδικάσθη εἰς θάνατον, καὶ ἐπειδὴ κατέφυγεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἐπετρέπετο νὰ τὸν ἐκβάλωσιν, οἱ Σπαρτιαταὶ ἐτείχισαν τὴν θύραν τοῦ ναοῦ καὶ τὸν ἠνάγκασαν ν' ἀποθῶνῃ ὑπὸ τοῦ λιμῆ. Λόγεται δὲ ὅτι ἡ γηραιὰ αὐτοῦ μήτηρ ἔφερε τὸν πρῶτον λίθον. Τοιοῦτο τέλος ἔλαβεν ὁ Πausανίας, ὅστις ἀγωνισθεὶς μὲν ὑπὲρ Πατρίδος ἐδοξάσθη μεγάλως, ἕνεκα δὲ τῆς φιλοδοξίας τοῦ ἀπέθανεν αἰσχρὸν θάνατον προδότη.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἕνεκα τῆς μεγάλης δόξης του

ἐπέσυρε τὸν φόβον τῶν πολλῶν, οἱ δὲ ἀντίπαλοί του κατώρθωσαν νὰ ἐξοστρακισθῇ καὶ ἔφυγεν εἰς Ἄργος. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Σπαρτιῶται κατηγόρησαν καὶ τὸν Θεμιστοκλέα ὡς συνένοχον τοῦ Πausανίου, οὗτος ἐλέπων ὅτι δὲν ἦτο ἀσφαλὴς εἰς τὸ Ἄργος, ἔφυγεν εἰς Κέρκυραν, ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὴν Ἠπειρον καὶ τέλος εἰς τὴν Περσίαν. Ὁ τότε βασιλεὺς τῆς Περσίας Ἀρταξέρξης, υἱὸς τοῦ Εὐέρξου, τόσῃ χαρὰν ἠσθάνθη, διότι κατέφυγε πρὸς αὐτὸν ὁ νικητὴς τῶν Περσῶν, ὥστε εἰς τὸν ὕπνον του ἐφώναξεν· «ἔγω Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον,» ἐτίμησε δὲ αὐτὸν πολὺ. Ἄλλ' ὅτε ἀπήτησεν ἀπ' αὐτοῦ νὰ τὸν βοηθήσῃ, διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, ὁ Θεμιστοκλῆς ἀντὶ νὰ προδώσῃ τὴν πατρίδα του ἐπροτίμησε ν' ἀποθάνῃ. Βραδύτερον τὰ ὁσπᾶ τοῦ Θεμιστοκλέους μετεκομισθῆσαν εἰς τὴν Ἀστικὴν καὶ ἐτάφησαν ἐπὶ τῆς Πειραϊκῆς ἀκτῆς, ἀντικρὺ τῆς Σαλαμῖνος.

24. Ἡγεμονία τῶν Ἀθηναίων. Ἀριστείδης.

Ὅτε οἱ σύμμαχοι δυσηρεστήθησαν κατὰ τῆς Σπάρτης διὰ τὸν ἀλαζονικὸν τρόπον καὶ τὴν προδοσίαν τοῦ Πausανίου, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων ἦτο ὁ δίκαιος Ἀριστείδης· ὅλοι λοιπὸν οἱ δυσηρεστημένοι προσήρχοντο πρὸς τὸν Ἀριστείδην, ὅστις κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ νέαν σύμμαχίαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ σύμμαχοι προσέφερον εἰς τοὺς Ἀθηναίους πλοῖα, ἀνδρας καὶ χρήματα, διὰ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον· βραδύτερον δὲ ἀπεφασίσθη νὰ προσφέρωσι μόνον χρήματα. Ὁ Ἀριστείδης τόσον δικαίως προσδιώρισε πόσα χρήματα καὶ πλοῖα καὶ ἀνδρας πρέπει νὰ συνεισφέρῃ ἑκάστη σύμμαχος πόλις, ὥστε δὲν ἤκούσθη κανὲν παράπονον. Εἰς τὸν Ἀριστείδην ἀνετέθη καὶ ἡ διαχείρισις τοῦ συμμαχικοῦ ταμείου, τὸ ὅποσον εὕρισκετο εἰς τὴν μικρὰν νῆσον Δῆλον, ὅπου ὑπῆρχεν ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος.

Διεχειρίσθη δὲ μὲ τόσῃ τιμιότητᾳ τέσσα. ἑκατομμύρια, ὥστε ἀποθανὼν δὲν ἀφήκεν οὐδὲν ἐξόδα τῆς ταφῆς του. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι τιμῶντες τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός τὸν ἐκῆδυσαν μὲ δημόσια ἐξόδα καὶ ἐπροίκισαν τὰς θυγατέρας του,

25. Κίμων.

Κίμων ὁ υἱὸς τοῦ Μιλτιάδου ἦτο γενναῖος καὶ φιλόπατρις καὶ ἠγόραγᾷτησεν εἰς τὰς τῶν Περσῶν μάχαι. Τὴν δέμεγάλην περιουσίαν, τὴν ὅποιαν εἶχεν ἀποκτήσῃ ἀπὸ ἐχθρικά λάφυρα, κατέστησε σχεδὸν κοινὴν εἰς τοὺς συμπολίτας του. Ἀφαιρέσας τοὺς φράκτας ἀπὸ τοὺς κήπους του ἐπέτρεπεν εἰς πάντας νὰ εἰσέρχωνται καὶ νὰ λαμβάνωσιν ἀπὸ τὰ ὄπωρικά. κα' ἐκάστην παρέθετεν εἰς τὴν οἰκίαν του δειπνον λιτὸν μὲν ἄλλ' ἀρκετὸν διὰ πολλούς, καὶ οἱ πτωχοὶ πολῖται ἐδύναντο νὰ προσέρχωνται καὶ νὰ δειπνῶσι· πολλάκις ἐξήρχετο εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως συνοδευόμενος ἀπὸ ὑπηρέτας φέροντας ἐνδύματα καὶ χρήματα καὶ ἔδιδεν ἐξ αὐτῶν εἰς βακενδύτους γέροντας, τοὺς ὁποίους συνήντα καθ' ὁδόν. Ὁ μόνος πόθος τοῦ Κίμωνος ἦτο νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ Ἑλλάς τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον· διὰ τοῦτο ἐπεθύμει νὰ ἔχωσιν εἰρήνην αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις μεταξύ των καὶ μάλιστα αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Σπάρτη.

Ὁ Κίμων πλεύσας μὲ στόλον εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης ἐκυρίευσεν τὴν Ἴόνια, τὴν ὅποιαν ἀκόμη κατεῖχον οἱ Πέρσαι. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν κατεδίωξε τοὺς πειρατάς, οἱ ὅποιοι ἐβλαπτον τοὺς θαλασσοποροῦντας, καὶ ἐκυρίευσεν τὴν νῆσον Σκύρον. Ἀνευρὼν δὲ εἰς αὐτὴν τὸν τάφον τοῦ ἀρχαίου ἥρωος τῶν Ἀθηναίων Θησέως, μετέφερε τὰ ὄστιά του μὲ μεγάλην πομπὴν εἰς τὰς Ἀθῆνας καὶ πρὸς τιμὴν του ἀνήγειρε τὸ Θησεῖον.

Ἐπειτα ὁ Κίμων ἐπλεύσεν εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἐνίκησε τοὺς Πέρσας παρὰ τὸν Εὐρυμέδοντα ποταμὸν (466 π. Χ.) καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν διευθύνθη πρὸς τὴν Κύπρον καὶ συναντήσας τὸν Φοινικικὸν στόλον, ὅστις ἤρχετο πρὸς βοήθειαν τῶν Περσῶν, τὸν κατέστρεψεν.

Τὸ δὲ 465 π. Χ. φοβερὸς σεισμὸς κατέστρεψε τὴν Σπάρτην καὶ πολλοὺς Σπαρτιάτας ἐφόνευσεν. Τότε δὲ ἐπαναστάτησαν οἱ Ἕλλητες, καὶ ἐνωθέντες μὲ τοὺς Μεσσηγίους κατέλαβον τὴν Ἰθώμην, καὶ οὕτως ἤρχισεν ὁ τρίτος Μεσσηνιακὸς πόλεμος. Οἱ Σπαρτιάται ἐζήτησαν βοήθειαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων. Πολλοὶ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τότε ὅτι πρέπει ν' ἀφήσωσι τοὺς Σπαρτιάτας νὰ νικηθῶσιν. ὁ Κίμων ὅμως εἶπεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ

καταστήσωσιν τὴν Ἑλλάδα χωλὴν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέσθησαν εἰς τοὺς μεγάλους λόγους τοῦ Κίμωνος καὶ ἔστειλαν εἰς τὴν Σπάρτην αὐτὸν τὸν Κίμωνα μὲ 4000 ὀπλίτας. Οὗτοι ἐπολιόρκησαν τὴν Ἰθάμην· ἐπειδὴ δὲ παρεταίετο ἡ πολιορκία, οἱ Σπαρτιάται ὑπόπτευσαν τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀπέπειψαν αὐτοὺς μὲ τὴν πρόσασιν ὅτι δὲν εἶχον πλέον ἀνάγκην. Ἡ ὕβρις αὐτῆ παρώργισε τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τοῦ Κίμωνος, οἱ δὲ ἐχθροὶ του ἐνήργησαν τὰ ἐξοστρακισθῆ.

Ἐνῶ δὲ ὁ Κίμων ἦτο φυγὰς, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον πόλεμον πρὸς τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Σπαρτιάτας. Τότε ὁ Κίμων ἐξήτησεν ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων ἄδειαν νὰ πολεμήσῃ καὶ αὐτὸς ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀπέρριψαν τὴν αἴτησίν του, ὁ Κίμων ἔδωκεν εἰς τοὺς φίλους του τὴν πανοπλίαν του, οὗτοι δὲ ἐπολέμησαν μὲ τὴν ἀφοσίωσιν, ὥστε οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν. Οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες τὴν διαγωγὴν ταύτην τοῦ Κίμωνος καὶ τῶν φίλων του ἀνεκάλεσαν αὐτὸν ἐκ τῆς ἐξορίας.

Ὁ Κίμων ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα τιυ συνεφίλωσε τὰς Ἀθήνας μὲ τὴν Σπάρτην καὶ ἐξηκολούθησε τῶν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον. Πολιορκῶν δὲ τὸ Κίτιον τῆς Κύπρου ἀπέθανε (449 π. Χ.). Οἱ ἄλλοι ὅμως στρατηγοὶ κρύψαντες τὸν θάνατόν του ἐξηκολούθησαν τὰς πολεμικὰς πράξεις καὶ κατέστρεψαν τὸν στόλον τῶν Περσῶν.

Μετὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ταύτας νίκας τῶν Ἑλλήνων οἱ Πέρσαι ἠναγκάσθησαν νὰ συνθηκολογήσωσι πρὸς αὐτοὺς. Κατὰ τὴν συνθήκην δὲ ταύτην ὁ Βασιλεὺς τῆς Περσίας ἀφινεν ἐλευθέρως τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅλη δὲ ἡ θάλασσα ἀπὸ τὸν Βόσπορον μέχρι τῆς Παμφυλίας ἀνεγνωρίζετο Ἑλληνικὴ καὶ δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐμφανισθῆ εἰς αὐτὴν πολεμικὸν περσικὸν πλοῖον.

Ἡ ἐνδοξὸς αὕτη συνθήκη ὠνομάσθη Κιμωνίαιος· διότι πρὸ πάντων αἱ νίκαι τοῦ Κίμωνος ἠνάγκασαν τὸν βασιλέα τῆς Περσίας νὰ δεχθῆ τοὺς ἔρους αὐτῆς.

26. Ἀδμή των Ἀθηνῶν. Περικλῆς.

Ὁ Περικλῆς ἦτο υἱὸς τοῦ Ἐκχιππου, ὅστις ἐνίκησε τοὺς Πέρσας ἐν Μυκάλῃ. Ὁ Περικλῆς εἶναι ἐκ τῶν μεγίστων ἀν-

δρών τούς οποίους αναφέρει ἡ ἱστορία. Ἡ φύσις ἐπροίκισεν αὐτὸν μὲ μεγάλα προτερήματα, ταῦτα δὲ ἠύξησε καὶ ἐτελειοποίησε μὲ μακρὰς καὶ σπουδαίας μελέτας. Ἀφ' οὗ διέπρεψεν εἰς πολλὰς ἐκστρατείας δείξας καὶ ἀνδρείαν μεγάλην καὶ στρατηγικὴν ἱκανότητα, κατὰ τὸ 33 ἔτος τῆς ἡλικίας του ἐπεδόθη εἰς τὰ πολιτικά καὶ ταχέως εἴλκυσε τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ.

Ὁ Περικλῆς δὲν ἐζήτηι διασκεδάσεις, ἡγάπα δὲ νὰ συναστρέφεται μὲ τούς ἐξόχους φιλοσόφους, ποιητάς καὶ καλλιτέχνας τῆς ἐποχῆς του. Οὔτε αἱ εὐτυχίαι τὸν ἔκαμνον νὰ ἀλαζονεύεται, οὔτε αἱ δυστυχίαι τὸν κατέβαλλον· ἦτο πάντοτε κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τόσον ἀτάραχος καὶ γαλήνιος, ὥστε τὸν παρωμοιάζον μὲ τὸν Ὀλύμπιον Δία Ἀπέφευγε νὰ ἐμφανίζεται συχνὰ εἰς τὸ πλῆθος, εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ὤμιλει μόνον ὅτε ἐπρόκειτο περὶ μεγάλου τινὸς ζητήματος.

Διὰ τὰς ἀρετάς του ταύτας ὁ Περικλῆς ἀπέκτησε μεγάλην δύναμιν καὶ ἐν ὄσῳ ἔζη ὁ Κίμων, μετὰ τὸν θάνατον δὲ αὐτοῦ ἔγεινε παντοδύναμος ἐν Ἀθήναις.

Ὁ Περικλῆς ἠύξησε τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηνῶν εἰς μέγιστον βαθμὸν. Ἐπ' αὐτοῦ αἱ Ἀθηναὶ εἶχον περὶ τὰ δέκα ἑκατομμύρια ὑπηκόων. Ὁ Περικλῆς ἐκκλώπισε τὰς Ἀθήνας μὲ οἰκονομὰς ἀξίας τοῦ μεγαλείου τῆς πόλεως. τὴν δὲ γενικὴν διεύθυνσιν καὶ ἐποπτείαν τῶν ἔργων ἀνέθεσεν εἰς τὸν ἐξοχὸν καλλιτέχνην Φειδίαν. Ἐπὶ τοῦ Περικλέους ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ὁ Παρθενῶν τὰ Προπύλαια καὶ τὸ Ἐρέχθειον· ὁ δὲ Φειδίας κατεσκεύασε τὸ ἐκ χαλκοῦ ἀγαλμα τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς καὶ τὸ ἐξοχώτατον πάντων τὴν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος Ἀθηνᾶν. Ὁ Περικλῆς προσέτι ἀπετελείωσε τὰ μακρὰ τεῖχη, τὰ ἐνόνοντα τὰς Ἀθήνας μὲ τὸν Πειραιᾶ.

Δι' ὅλα ταῦτα μετεχειρίσθη τὰ συμμαχικὰ χρήματα. ἀλλ' ἐφύλαττε δι' ἐκτάκτους ἀνάγκας περὶ τὰ 70 ἑκατομ. δραχμῶν εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον, τὸ ὅποιον ἐκ τῆς Δήλου μετεκόμισεν εἰς Ἀθήνας. Αἱ ἀποθήκαι ἦσαν πλήρεις πολεμεφοδίων, 300 δὲ τριήρεις ἦσαν ἐτοιμοὶ πρὸς τέλος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηνῶν ἀνεφάνησαν ἐξοχοὶ ἄνδρες εἰς ὅλας τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας· οἱ βραγικοὶ ποιηταὶ Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, ὁ κωμωδοποιὸς Ἀριστοφάνης, ὁ φιλόσοφος Ἀναξαγόρας, ὁ σοφώ-

τατος ἀνδρῶν ἀπάντων Σωκράτης καὶ ὁ μέγας μαθητὴς αὐτοῦ Πλάτων, οἱ ἱστορικοὶ Ἡρόδοτος καὶ Θουκυδίδης, ὁ μεγαλοφυῆς καλλιτέχνης Φειδίας, οἱ περίφημοι ἀρχιτέκτονες Ἰκτίνος καὶ Μνησιχλῆς, ὁ μέγας ζωγράφος Πολύγνωστος καὶ πλείστοι ἄλλοι. Οὗτος ἦτο ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῶν Ἀθηναίων.

27. Πελοποννησιακὸς πόλεμος.

(431—404 π. Χ.).

Ἡ Σπάρτη μὲ φθόνον ἐβλεπε τὸ μεγαλεῖον τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐπερίμενεν εὐκαιρίαν νὰ ταπεινώσῃ τὴν ἀντιζήλον πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι παραφερόμενοι ἀπὸ τὴν ὑπέροχον δυνάμιν των πολλάκις ἐφέροντο σκληρῶς πρὸς τοὺς συμμάχους, καὶ διὰ τοῦτο οὗτοι κατέφευγον κρυφίως πρὸς τοὺς Σπαρτιατάς. Μικρὰ λοιπὸν ἀφορμὴ ἐχρειάζετο, διὰ ν' ἀρχίσῃ πόλεμος μεταξὺ τῶν δύο ἀντιζήλων πόλεων.

Ἐκ τῆς ἀντιζηλιας ταύτης προήλθεν ὁ λεγόμενος πελοποννησιακὸς πόλεμος, ὁ ὁποῖος διήρκεσεν 27 ἔτη (431—404). Μεγίστας δὲ ζημίας υπέστησαν ὑπ' αὐτοῦ ὄχι μόνον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Σπαρτιαταὶ ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ Ἑλλάς. Ὁ ὀλέθριος οὗτος ἐμφύλιος πόλεμος ἐγείνειν ἢ αἰτία τῆς παρακμῆς τῆς Ἑλλάδος.

Διαρκούντος δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ συμβουλήν τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπεχείρησαν νὰ κυριεύσωσι τὴν Σικελίαν. Ἐκεῖ ὁμοῦς ἐνίκηθησαν οἰκτρῶς καὶ ἔχασαν τὸν στόλον των καὶ τὸ ἄνθος τοῦ στρατοῦ των.

Ἐπὶ τέλους μετὰ πολλὰς περιπετείας ὁ στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων Λύσανδρος ἐνίκησε τοὺς Ἀθηναίους κατὰ κράτος εἰς τοὺς Διγὸς ποταμοὺς κατὰ τὸν Ἑλλησποντον αἰχμαλωτίσας ὅλον σχεδὸν τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ Λύσανδρος ἐπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἐκυρίευσεν τὰς Ἀθήνας, κατέστρεψε τὰ τείχη, κατέλυσε τὴν δημοκρατίαν καὶ ἐγκατέστησε τοὺς 30 τυράννους. Οὗτοι ὑποστηριζόμενοι ἀπὸ τοὺς Σπαρτιατάς ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐπισήμους πολίτας καὶ ἐκυβερῶνων τυραννικῶς.

Τότε οἱ φιλελεύθεροι πολῖται ἐφυγον ἐξ Ἀθηναίων· οἱ φυγάδες δὲ οὗτοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Θρασυβούλου ἀπεφάσισαν νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν πατρίδα των. Κατέλαβον λοιπὸν μικρὸν

φρούριον εἰς τὰ σύνορα τῆς Βοιωτίας καὶ ἐκεῖθεν ὀρμηθέντες ἐκυρίευσαν τὴν Μουνυχίαν. Οἱ τύραννοι ἐξεσοράτευσαν ἐναντίον των· ἀλλ' ὁ Θρασύβουλος, μὲ τὸν ὄποιον ἠνώθησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἀθηναῖοι, ἐνίκησε τοὺς τυράννους καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ φύγωσιν ἐξ Ἀθηνῶν. (403 π. Χ.).

Οἱ πολῖται ἐδέχθησαν ὡς σωτῆρας τὸν Θρασύβουλον καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας. Ὁ Θρασύβουλος ἀποκατέστησε πάλιν τὸ πολίτευμα τοῦ Σόλωνος καὶ ἐκήρυξε γενικὴν ἀμνηστειάν.

Μὲ τὴν ἐλευθερίαν ἤρχισαν πάλιν αἱ Ἀθηναὶ ν' ἀναλαμβάνωσιν. Ὁ δὲ Κόνων ἀνυποκόμησε τὰ τείχη τῆς πόλεως.

28. Ἀγησίλαος.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας Ἀρταξέρξης βλέπων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκηθησαν καὶ ἐταπεινώθησαν ἀπὸ τοὺς Σπαρτιάτας, ἐπεχείρησε νὰ ὑποτάξῃ τὰς ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ ἑλληνίδας πόλεις καὶ τὰς νήσους.

Τότε αἱ κινδυνεύουσαι πόλεις ἐζήτησαν βοήθειαν ἀπὸ τοὺς Σπαρτιάτας, Ἡ Σπάρτη ἔστειλε τὸν γενναῖον βασιλέα τῆς Ἀγησίλαον νὰ προστατεύσῃ τοὺς Ἕλληνας κατὰ τῶν Περσῶν.

Ὁ Ἀγησίλαος ἀπεβιάσθη μὲ ἀξιόμαχον στρατὸν εἰς τὴν Ἀσίαν. Ὁ σατράπης Τισσαφέρνης πέμψας ἄγγελον ἠρώτησε τὸν Ἀγησίλαον περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀφίξεώς του. Οὗτος δὲ ἀπεκρίθη, ὅτι ἦλθε ν' ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας καὶ ἐλευθερίας τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλλήνων.

Ὁ Ἀγησίλαος τῷ ὄντι ἐπολέμησε τοὺς Πέρσας καὶ λαμπρὰς νίκας κατήγαγε κατ' αὐτῶν, προχωρήσας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Περσίας.

Οἱ Πέρσαι ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φόβον καὶ διὰ ν' ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τὸν ἐπίφοβον ἐχθρόν, ἔστειλαν ἀνθρώπους εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις μὲ πολλὰ χρήματα. Οὗτοι δωροδοκοῦντες κατώρθωσαν νὰ ἐξεγείρωσι τοὺς Κορινθίους, Ἀργεῖους, Θηβαίους καὶ ἄλλους ἐναντίον τῆς Σπάρτης.

Τότε οἱ Σπαρτιάται βλέποντες ὅτι ἐσχηματίσθη ἐναντίον των συμμαχία, ἠναγκάσθησαν ν' ἀνακαλέσωσι τὸν Ἀγησίλαον ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ οὕτως ἀνέκοψαν τοὺς κατὰ τῶν βαρβαρῶν θριάμβους του.

Μετά τινα δὲ ἔτη ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων τούτων σπαραγμῶν ἠναγκάσθησαν οἱ Σπαρτιαῖται νὰ κλείσωσιν εἰρήνην πρὸς τοὺς Πέρσας, διὰ τῆς ὁποίας παρέδωκαν εἰς τοὺς βαρβάρους τὰς ἑλληνίδας πόλεις. Τὴν αἰσχρὰν ταύτην συνθήκην διεπραγματεύθη ὁ Ἀνταλκίδας. (387 π. Χ.).

29. Θῆβαι.—Πελοπίδας καὶ Ἐπαμεινώνδας.

Ὁ στρατηγὸς τῆς Σπάρτης Φοιβίδας διερχόμενος μὲ στρατὸν διὰ τῆς Βοιωτίας, διὰ νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Μακεδονίαν, κατέλαβε τὴν Καρμείαν, ἀκρόπολιν τῶν Θηβῶν, καὶ παρέδωκε τὴν ἀρχὴν εἰς τοὺς φίλους τῆς Σπάρτης, ἐκ τῶν ὁποίων διώρισε τοὺς πολεμάρχας (382 π. Χ.). Οὗτοι δὲ βοηθούμενοι ἀπὸ σπαρτιατικὴν φρουρὰν μετεμπερίζοντο πρὸς τοὺς Θηβαίους τὴν αὐτὴν τυραννίαν, τὴν ὁποίαν ἄλλοτε οἱ 30 τύραννοι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐθανάτωσαν δὲ πολλοὺς ἐπισήμους πολίτας. Διὰ τοῦτο οἱ φιλελεύθεροι Θηβαῖοι κατέφυγον εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τούτων ἦτο ὁ Πελοπίδας ἀνὴρ γενναῖος, ἐξ εὐγενοῦς καὶ πλουσίας οἰκογενείας τῶν Θηβῶν, ἐχθρὸς τῶν τυράννων καὶ στενὸς φίλος τοῦ Ἐπαμεινώνδα.

Ὁ Πελοπίδας καὶ οἱ ἄλλοι πρόσφυγες συνώμοσαν νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν πατρίδα τῶν ἀπὸ τὴν σπαρτιατικὴν τυραννίαν, καὶ συνενοήθησαν μὲ ἄλλους φιλελευθέρους συμπολίτας τῶν ἐν Θήβαις.

Νύκτα λοιπὸν τινα, ἐνῶ οἱ πολέμαρχοι δισκεδάζον, εἰσῆλθον μετημφισμένοι οἱ συνωμόται εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐπιπεσόντες μὲ ἐγχειρίδια ἐφόνευσαν αὐτούς. Ἀμέσως δὲ κήρυκες διελάλησαν εἰς τὴν πόλιν ὅτι οἱ τύραννοι ἐθανατώθησαν καὶ ἡ πατρίς ἠλευθερώθη.

Τότε ὁ Πελοπίδας καὶ οἱ ἄλλοι ἀνεκηρύχθησαν Βοιωτάρχαι, πολιορκήσαντες δὲ τὴν Καρμείαν ἠνάγκασαν τὴν σπαρτιατικὴν φρουρὰν νὰ ἀναχωρήσῃ (379 π. Χ.). Ὁ Πελοπίδας ἐσύστησε τὸν ἱερὸν λόχον ἀποτελούμενον ἐκ 300 νέων τῶν ἀρίστων οἰκογενειῶν καὶ τὴν μὲν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ ἔδωκεν εἰς τὸν φίλον του Ἐπαμεινώνδαν, αὐτὸς δὲ ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ ἱεροῦ λόχου.

30. Ἡ ἐν Λεῦκτροις μάχη (371 π. Χ.).

Οἱ Σπαρτιᾶται ἔστειλαν τὸν βασιλέα των Κλεόμβροτον μὲ 10 χιλ. ὀπλίτας καὶ 100 ἵππους νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Θηβαίους, διότι ἐδίωξαν τὴν φρουράν. Οἱ Θηβαῖοι εἶχον μόνον ἐξ χιλ. στρατοῦ. Γενομένης ὅμως μάχης εἰς τὰ Λεῦκτρα τῆς Βοιωτίας οἱ Θηβαῖοι ἐνίκησαν κατὰ κράτος τοὺς Σπαρτιᾶτας. Ὁ βασιλεὺς Κλεόμβροτος ἐφονεύθη, χίλιοι δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ 500 Σπαρτιᾶται ἔπεσον εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Μετὰ τὴν ἤτταν ταύτην ἡ Σπάρτη ἔστερήθη τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος.

31. Εἰσβολὴ τῶν Θηβαίων εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἀφοῦ ἐνίκηθησαν οἱ Σπαρτιᾶται, πολλαὶ πόλεις συνεμάχησαν μὲ τοὺς Θηβαίους. Οἱ Ἀρκάδες, οἱ ὁποῖοι ἕως τότε κατῴκουν διεσπαρμένοι εἰς μικρὰς κώμας, συνενωθέντες ἔκτισαν πρὸς τὰ σύνορα τῆς Λακωνικῆς τὴν Μεγαλόπολιν. Οἱ Σπαρτιᾶται ἠθέλησαν νὰ τοὺς ἐμποδίσωσιν· ἀλλ' οἱ Ἀρκάδες ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Θηβαίων. Τότε ὁ Ἐπαμεινώνδας εἰσέβαλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἐπροχώρησε μέχρις αὐτῆς τῆς Σπάρτης. Ἐπειτα ὁ Ἐπαμεινώνδας ἐπροσκάλεσε τοὺς πανταχοῦ σκορπισμένους Μεσσηνίους καὶ συνώκισεν αὐτοὺς εἰς τὴν Μεσσήνην, τὴν ὁποίαν ἐκ νέου ἔκτισεν. Ἀφοῦ δὲ ἀφῆκε φρουράν εἰς τὴν Τεγέαν ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Πελοποννήσου.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἀθηναῖοι φθονήσαντες τοὺς Θηβαίους συνεμάχησαν μὲ τοὺς Σπαρτιᾶτας καὶ ἐπροσπάθουν ν' ἀποσπάσουν τοὺς συμμάχους ἀπὸ τοὺς Θηβαίους. Ὁ Ἐπαμεινώνδας, διὰ νὰ προλάβῃ τὰς ἀντενεργείας ταύτας εἰσέβαλε πάλιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, εἰς δὲ τὴν Μαντίνειαν συνεκρότησε φοβεράν μάχην πρὸς τοὺς Σπαρτιᾶτας, οἱ ὁποῖοι πάλιν ἐνίκηθησαν· ἀλλ' εἰς τὴν μάχην ἐπληρώθη θανάσιμος ὁ Ἐπαμεινώνδας εἰς τὸ στήθος. Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἠρώτησεν ἂν οἱ Θηβαῖοι ἐνίκησαν. Ἀφοῦ δὲ ἤκουσεν ὅτι ἐνίκησαν, εἶπε· «Ἰῶρα εὐχαρίστως ἀποβλήσκω.» (362 π. Χ.). Ἐν ἔτος δὲ πρότερον ὁ Πελοπίδας ἐφονεύθη εἰς τὴν Θεσσαλίαν.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ Πελοπίδας εἶναι ἐκ τῶν ἐξόχων ἀν-

δρών τῆς Ἑλλάδος· οὗτοι μόνοι ἀνύψωσαν τὴν πατρίδα των εἰς μεγίστην δύναμιν καὶ ἔδωκαν εἰς τὰς Θῆβας τὴν ἡγεμονίαν ἐφ' ὅσον ἔζων.

32. Φίλιππος ὁ Μακεδών.

Ἐνφ' ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης παρήμασαν αἱ ἄλλοτε ἰσχυραὶ πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ἤδη πρὸς βορρᾶν ἐσχηματίζετο νέον ἰσχυρὸν κράτος, ἡ Μακεδονία, χώρα καὶ αὕτη Ἑλληνική.

Τὴν Μακεδονίαν ἀνέδειξεν ὁ βασιλεὺς Φίλιππος. Κατὰ τινα ἐκστρατεῖαν εἰς τὴν Μακεδονίαν ὁ Πελοπίδας ἔλαβεν ὄμηρον τὸν Φίλιππον ἔφηβον ὄντα καὶ ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὰς Θῆβας. Ἐκεῖ ἔμεινεν ὀκτὼ ἔτη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἐπαμεινώνδα καὶ ἐμορφώθη στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς.

Ἀποῦ δὲ ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὁ Φίλιππος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του· ἐκεῖ δὲ ἀνέλαβε τὴν κυβένησιν τῆς χώρας ὡς κηδεμῶν τοῦ ἀνηλίκου ἀνεψιοῦ του. Ἀπέκρουσε τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐχθροὺς καὶ κατέβαλε τὰς ἐμφυλίους στάσεις, παραγκωνίσας δὲ τὸν ἀνεψιόν του ἀνεκηρύχθη αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας τὸ 359 π. Χ.

Ὁ Φίλιππος ἐφρόντισε νὰ σχηματίσῃ ἰσχυρὸν στρατόν, κατὰ μίμησιν δὲ τοῦ ἱεροῦ λόχου τῶν Θηβαίων ἐσύστησεν αὐτὸς τὴν Μακεδονικὴν γάλαγγα. Ἐπειτα δὲ μὲ ἐπιτυχεῖς ἐκστρατείας ἐξέτεινε τὸ κράτος του πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν Ἰλλυρίαν καὶ πρὸς βορρᾶν εἰς τὴν Θράκην. Βαθμηδὸν δὲ ὑπέταξε καὶ τὰς ἑλληνικὰς πόλεις, αἱ ὁποῖαι ἦσαν εἰς τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας, τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν Ποτιδαιαν καὶ ἔγεινε κύριος τῆς μεταξὺ τοῦ Νέστου καὶ Στρυμόνος χώρας καὶ τοῦ Παγαγαίου ὄρους, τὸ ὅποιον εἶχε πλοῦσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ξυλείαν ναυπηγησίμων.

Βλέπων δὲ ὁ Φίλιππος ὅτι αἱ ἄλλοτε ἰσχυραὶ πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐξησθένησαν, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ γείνη αὐτὸς κύριος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐζήτηε ἀφορμὴν διὰ ν' ἀναμιχθῆ εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος. Τοιαύτη δὲ ἀφορμὴ ἐδόθη ἀπὸ τοὺς Φωκεῖς.

33. Ἰερός πόλεμος. (366 π. Χ.).

Οἱ Φωκεῖς ἐκαλλιερόνησαν μέρος γῆς ἀνήκον εἰς τὸν ἐν Δελ-

φοῖς ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Τότε τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον κατεδίκησεν αὐτοῦς. Ἄλλ' οἱ Φωκεῖς διαπάσαντες τοὺς μεγάλους θησαυροὺς τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, παρεσκευάσαν ἰσχυρὸν στρατὸν καὶ ἐκίνησαν πόλεμον κατὰ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν Λοκρῶν. Ὁ πόλεμος οὗτος ἀγομάσθη ἱερὰς διαρκέσας δέκα ἔτη. Ἐπὶ τέλος δὲ οἱ Θηβαῖοι ἐζήτησαν βοήθειαν παρὰ τοῦ Φιλίππου, ὁ ὁποῖος προθύμως ἔδραξε τὴν εὐκαιρίαν ταύτην, διὰ ν' ἀναμιχθῆ εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος. Εἰσήλθε λοιπὸν μὲ τὸν στρατὸν του καὶ ἐνίκησε τοὺς Φωκεῖς. Τὸ δὲ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον ἀπεφάσισε νὰ καταστραφῶσι μὲν αἱ πόλεις τῆς Φωκίδος, αἱ δὺο δὲ ψῆφοι αὐτῶν νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν Φιλίππον.

24. Δημοσθένης. — Ἡ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη. (338 π. Χ.).

Φοβερός ἀντίπαλος τοῦ Φιλίππου ἦτο ὁ Ἀθηναῖος Δημοσθένης, ὁ μέγιστος ρήτωρ τῆς ἀρχαιότητος. Ὁ Δημοσθένης μὲ τὴν φλογεράν του εὐγλωττίαν ἀπεκάλυπτε τὰ κατακτητικὰ σχέδια τοῦ Φιλίππου καὶ ἐξηρέθιζε τοὺς Ἀθηναίους ἐναντίον του.

Ὅτε δὲ ὁ Φίλιππος ἐπολιόρκησε τὴν Ὀλυνθον, κατέπεισε τοὺς Ἀθηναίους νὰ στείλωσι βοήθειαν· οὗτοι ὅμως ἐπράξαν τοῦτο μὲ τόσῃ βραδύτητι, ὥστε ὁ Φίλιππος ἐκυρίευσεν αὐτήν.

Μετὰ τινα δὲ ἔτη ὁ Φίλιππος εἰσέβαλε πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Λοκροὺς καὶ κατέλαβε τὴν Ἑλλάειαν. Τότε ὁ Δημοσθένης κατέπεισε τὰς Θήβας καὶ ἄλλας πόλεις νὰ συμμαχῆσιν μὲ τὰς Ἀθήνας κατὰ τοῦ Φιλίππου. Τὸ 338 π. Χ. συνεκροτήθη μεγάλη μάχη ἐν Χαιρωνείᾳ. Ὁ Φίλιππος ἐνίκησεν ἐν αὐτῇ τοὺς Θηβαίους καὶ Ἀθηναίους. Εἰς τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην βαχόμενοι ἔπεσον μέχρις ἐνὸς οἱ 300 τοῦ ἱεροῦ λόχου τῶν Θηβαίων χωρὶς νὰ ὑποχωρήσωσιν ἀπὸ τὴν θέσιν των, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτάχθησαν. Μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Φίλιππος ἦτο κύριος τῆς Ἑλλάδος, ἀρξάντων ὅμως τὰς πόλεις νὰ διοικῶνται αὐτονόμως.

Τὸ δὲ 337 οἱ Ἕλληγες συνελθόντες εἰς τὸν Ἴσθμὸν ἀνηγγύευσαν τὸν Φίλιππον ἀρχιστράτηγον τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν κατὰ τῆς Περσίας πόλεμον. Ἀλλὰ μετὰ ἐν ἔτος ὁ Φίλιππος ἐδολορονήθη.

25. 'Αλέξανδρος ὁ μέγας.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς του 'Αλέξανδρος, ὁ ὁποῖος διὰ τὰ μεγάλα κατορθώματά του δικαίως ἐνομαζέται Μέγας.

Τὰ ἔξοχα προτερήματα τοῦ 'Αλεξάνδρου ἐφαίνοντο ἀκόμη ἀπὸ τὴν παιδικήν του ἡλικίαν· μέγα δὲ εὐτύχημα αὐτοῦ ἦτο ὅτι εἶχε διδάσκαλον τὸν μέγιστον φιλόσοφον Ἀριστοτέλη, τὸν ὁποῖον τόσον ἐτίμα, ὥστε ἔλεγεν ὅτι εἰς μὲν τὸν πατέρα του χρεωστῆται τὸ ζῆν, εἰς δὲ τὸν διδάσκαλόν του τὸ εὖ ζῆν. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐνέπνευσεν εἰς τὸν μαθητὴν του τόσῃν ἀγάπῃν πρὸς τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου, ὥστε ὁ 'Αλέξανδρος ἤξευρεν ἀπὸ μνήμης ὅλην τὴν Ἰλιάδα.

Ὅτε ἐγένετο γνωστὸς ὁ θάνατος τοῦ Φιλίππου, οἱ λαοί, τοὺς ὁποῖους ἐκεῖνος εἶχεν ὑποτάξῃ, ἐπάνευσάτησαν. Ὁ 'Αλέξανδρος ὅμως ὡς ἀστραπὴ ἐστράτευσε κατ' αὐτῶν καὶ νικήσας τοὺς ὑπέταξεν. Ἐπίσης αὐστηρῶς ἐτιμώρησε καὶ τοὺς Θηβαίους, οἱ ὁποῖοι ἐτόλμησαν ν' ἀποστατήσωσιν.

Ἐπειτα ὁ 'Αλέξανδρος συνεκάλεσε συνέλευσιν ὄλων τῶν Ἑλληνίδων πόλεων εἰς τὸν Ἴσθμὸν τῆς Κορίνθου καὶ ἐκεῖ ἀνηγορεύθη ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον.

36. Ἐκστρατεία τοῦ μεγάλου 'Αλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ὁ 'Αλέξανδρος ἀφῆκεν εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐπίτροπόν του τὸν Ἀντίπατρον καὶ διέβη τὴν Ἑλλήσποντον ἄγων 30 χιλιάδας πεζῶν καὶ 4,500 ἵππεις (334 π. X.). Κατὰ πρῶτον ἐπορεύθη εἰς τὴν Τροίαν, καὶ ἐτέλεσεν ἀγῶνας ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλέως. Ἐπειτα ἐπροχώρησε κατὰ τῶν Περσῶν. Εἰς τὸν Γρανικὸν ποταμὸν 100 χιλιάδες Πέρσαι ἦσαν παρατεταγμένοι διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν διάβασιν. Ἄλλ' ὁ 'Αλέξανδρος πρῶτος ὤρμησεν εἰς τὸν ποταμὸν ὀδηγῶν τὰ ἵππικὸν καὶ ἐνίκησε τοὺς Πέρσας. Εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐκινδύνευσεν νὰ φονευθῆ, ἔσωσε δὲ αὐτὸν ὁ Κλεῖτος.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην νίκην ὁ 'Αλέξανδρος ἐπροχώρησε

πρὸς νότον καὶ ἐλευθέρωσεν ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ὑποτεταγμέναι εἰς τοὺς Πέρσας. Ἐντὸς δὲ ὀλίγων μηνῶν ὅλη ἡ μικρὰ Ἀσία ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Ὁ Ἀλέξανδρος διερχόμενος τὴν Φρυγίαν ἐβόασε εἰς τὸ Γόρδιον. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὑπῆρχεν ἀρχαῖον ἄρμα, τοῦ ὁποίου ὁ ζυγὸς ἦτο τόσον τεχνικὰ συνδεδεμένος ἅε τὸν ῥυμόν, ὥστε κανεὶς δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν λύσῃ. Ὑπῆρχε δὲ χρησμός, ὅτι ὅστις λύσῃ τὸν γόρδιον δεσμόν οὗτος θὰ γένηται κύριος ὅλης τῆς Ἀσίας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔστυρε τὸ κοπτερόν ξίφος του καὶ ἔκοψε τὸν δεσμόν καὶ εἶπεν· «οἱ δεσμοί, ἐὰν δὲν λύωνται, κόπνονται.»

Εἰς τὴν Κιλικίαν εἶναι ὁ ποταμὸς Κύδνος· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος λουσθεὶς εἰς τὰ ψυχρὰ ὕδατα αὐτοῦ ἠσθένησε βαρέως, ὥστε πάντες ἀπελπίσθησαν περὶ τῆς ζωῆς του. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἰατρὸν καὶ πιστὸν φίλον Φίλιππον τὸν Ἀχαρῶνα· μόνος δὲ αὐτὸς ἐτόλμησε ν' ἀναλάβῃ τὴν θεραπείαν του. Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ὁ ἰατρὸς ἤλθε νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τὰ φάρμακα, οὗτος ἔλαβεν ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Παρμενίωνα ἐπιστολήν, εἰς τὴν ὁποίαν τῷ ἔγραφε νὰ προσφυλάττεται ἀπὸ τὸν Φίλιππον· διότι δῆθεν οἱ Πέρσαι τὸν ἐδωροδόκησαν, διὰ νὰ τὸν δηλητηριάσῃ. Ὁ Ἀλέξανδρος ὁμῶς τόσῃ ἐμπιστοσύνην εἶχε πρὸς τὸν φίλον του ἰατρὸν, ὥστε χωρὶς νὰ ταραχθῇ, μὲ τὴν μίαν χεῖρα ἔλαβε τὸ φάρμακον ἀπὸ τὸν ἰατρὸν, μὲ τὴν ἄλλην δὲ ἐνεχείρισεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐπιστολήν.

Ἀφοῦ ἠεραπεύθη, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Συρίαν, ὅπου τὸν ἐπερίμενον ὁ Δαρεῖος μὲ 400 χιλιάδας πεζῶν καὶ 100 χιλ. ἰππέων. Μεγάλῃ μάχῃ συνεκροτήθη περὶ τὴν πόλιν Ἰσσὸν (333), κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Δαρεῖος ἐνίκηθη καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν· ὅλη δὲ ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου ἔπεσεν αἰχμάλωτος εἰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ, ὁ ὁποῖος ἔδειξε πρὸς αὐτὴν διαγωγὴν εὐγενεστάτην.

Μετὰ τὴν νίκην ταύτην ἡ Συρία ὑπετάχθη· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησεν εἰς τὴν Φοινίκην καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Τύρον μετὰ ἐπτάμηνον πολιορκίαν. Ἀφοῦ δὲ ὑπετάχθη ἡ Φοινίκη καὶ ἡ Παλαιστίνη, ὁ Ἀλέξανδρος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἡ ὁποία ἀμαχητὶ ὑπετάχθη εἰς τὸν Ἀλέξανδρον. Ἐκεῖ δὲ κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νείλου ἐκτίσεν τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον πάλιν εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἐ-

προχώρησεν εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ περσικοῦ κράτους. Τελευταία μάχη πρὸς τὸν Δαρείον συνεκροτήθη εἰς τὰ Ἄρβηλα (331 π. Χ.). Ὁ Δαρείος καὶ πάλιν νικηθεὶς ἐτράπη εἰς φυγὴν. Ὁ δὲ Μ. Ἀλέξανδρος νικητὴς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Βαβυλώνα. Ἐπειτα δὲ κατέλαβε καὶ τὰς ἄλλας πρωτεύουσας τοῦ περσικοῦ κράτους, τὰ Σοῦσα, τὴν Περσέπολιν καὶ τὰς Πασαργάδας, ὅπου εὗρεν ἀπείρους θησαυρούς.

Ἐνῷ ἔφευγεν ὁ Δαρείος πρὸς βορρᾶν, ὁ σατράπης τῆς Βακτριανῆς Βῆσσος τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἐφόνευσε. Τοῦτο μαθὼν ὁ Ἀλέξανδρος κατεδίωξε τὸν Βῆσσον, εὗρων δὲ τὸ πτώμα τοῦ Δαρείου παρέδωκεν αὐτὸ εἰς τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἐπρόσταξε νὰ ταφῇ μὲ ὄλας τὰς βασιλικὰς τιμὰς.

Ἀπὸ τὴν Βακτριανὴν ὁ Ἀλέξανδρος διευθύνθη πρὸς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν. Παρὰ τὰς ὄχθας αὐτοῦ ἦσαν δύο βασιλεῖς ὁ Ταξίλης καὶ ὁ Πῶρος, καὶ ὁ μὲν πρῶτος εὐθὺς ὑπετάχθη εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ δὲ Πῶρος ἀντέταξε πεισματώδη ἀντίστασιν. Ἀφοῦ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε καὶ τὸν ἔλαβεν αἰχμάλωτον, τὸν ἤρωτησε· «Πῶς θέλεις τώρα νὰ σὲ μεταχειρισθῶ;» — Ὁ δὲ Πῶρος ἀπεκρίθη· «βασιλικῶς,» Τῷ ὄντι δὲ ὁ μεγάλῳφρων Ἀλέξανδρος ἐφέρεθαι πρὸς αὐτὸν βασιλικῶς· διότι ἀφῆκεν αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον τοῦ καὶ τὸν ἔκαμε φίλον καὶ σύμμαχον.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησεν ἕως εἰς τὸν Ὑφασιν ποταμὸν καὶ ἤθελεν ἀκόμη νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὰ ἔμπροσ· ὁ στρατός του ὁμως ἐβαρύνθη πλέον καὶ δὲν ἤθελγε νὰ προχωρήσῃ. Τότε ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐπρόσταξε νὰ ἰδρῦθωσι δώδεκα μεγάλοι βωμοί, ἐτέλεσεν ἀγῶνας, ἐπλευσε δὲ διὰ τοῦ Ἰνδοῦ ἕως εἰς τὰς ἐκβολὰς του καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Σοῦσα (325 π. Χ.). Ἐνταῦθα ἐνυμφεῦθη τὴν θυγατέρα τοῦ Δαρείου, κατὰ προτροπὴν δὲ αὐτοῦ καὶ οἱ στρατηγοὶ του ἔλαβον συζύγους Περσίδας. Αἱ συγγένειαι αὗται συνέδεσαν τοὺς νικητὰς μὲ τοὺς νικημένους.

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἦλθεν ἔπειτα εἰς τὴν Βαβυλώνα (324 π. Χ.) καὶ ἤρχισε νὰ διοργανῶναι τὸ ἀπέραντον κράτος, σκοπὸν ἔχων νὰ διαδώσῃ τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας· ὅτι ὁ Μ. Ἀλέξανδρος δὲν ὠμοίαζε τοὺς ἀγρίους κατακτητὰς, οἱ ὅποιοι ὑποδουλόνουσιν τοὺς λαοὺς κινούμενοι ἀπὸ ἀπληστίαν καὶ ἀγρίαν φιλοδοξίαν· οὗτος ἤθελε νὰ διαδώσῃ

εις τὰ δεδουλωμένα ἔθνη τῆς Ἀσίας τὸν πολιτισμὸν, τὰ γράμματα, καὶ τὰς τέχνας τῶν Ἑλλήνων.

37. Θάνατος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Διάδοχος αὐτοῦ.

Οἱ ὑπεράνθρωποι κόποι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπὶ ἔνδεκα ἔτη ἀδιακόπως ὑπεβάλλετο ὁ Μ. Ἀλεξάνδρος, ἔβλαψαν τὴν υἱεῖαν του καὶ τὸ 323 π. Χ. ἀπέθανεν ἐν Βαβυλώνι ὁ μέγας ἀνὴρ εἰς ἡλικίαν μόλις 33 ἐτῶν. Ὁ Ἀλεξάνδρος ἀπονήσκων μακρὰν τῆς πατρίδος εἶπεν ὅτι διάδοχον ἀφίνει τὸν ἀριστὸν τῶν στρατηγῶν του· διὰ τοῦτο μετὰ τὸν θάνατόν του ἤρχισε μεταξὺ αὐτῶν μακροχρόνιος πόλεμος, ὁ ὁποῖος ἐπέφερε τὸν κατακερματισμὸν τῆς κοσμοκρατορίας τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τέλος δὲ πέντε στρατηγοὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου διειρομήθησαν μεταξὺ τῶν τῶ κράτος του, καὶ ὁ μὲν Κάσσανδρος ἔλαβε τὴν Μακεδονίαν, ὁ δὲ Λυσίμαχος τὴν Θρακίαν, ὁ δὲ Ἀντίγονος τὴν Ἀσίαν, ὁ δὲ Σέλευκος τὴν Συρίαν, ὁ δὲ Πτολεμαῖος τὴν Αἴγυπτον.

38. Ἀχαϊκὴ καὶ Αἰτωλικὴ συμμαχία.

Τὸ πλεῖστον τῆς Ἑλλάδος ὑπέκειτο τώρα εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας, μακεδονικαὶ δὲ φρουραὶ ὑπῆρχον εἰς πολλὰς πόλεις εἰς ἄλλας δὲ ἐγκατεστάθησαν τύραννοι ὑποστηριζόμενοι ἀπὸ μισθοφόρους. Ἡ ἄλλοτε ἐνδοξὸς Ἑλλάς κατέπεσεν, ἐξησθένησε καὶ εὕρισκετο εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν. Αἷτια δὲ τῆς τοιαύτης καταστάσεως ἦσαν οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι, ἡ διαφθορὰ τῶν πολιτῶν, ἡ ἰδιοτέλεια καὶ ἡ ἔλλειψις φιλοπατρίας.

Ὁ ἐκ Σικυῶνος στρατηγὸς Ἄρατος, ἀνὴρ φιλότιμος καὶ φιλόπατρις, ἔβαλε κατὰ νοῦν ἡ ἀνορθῶσθαι τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς καταστάσεως ταύτης, νὰ ἐλευθερώσῃ τὰς πόλεις ἀπὸ τοὺς σκληροὺς τυράννους καὶ νὰ συνδέσῃ αὐτὴν εἰς μίαν ἰσχυρὰν συμμαχίαν, διὰ νὰ δύναται ἡ Ἑλλάς ν' ἀπεκρούσῃ, καθὼς τὸ πάλαι, τοὺς ἐξωτερικοὺς πολεμίους. Τοιοῦτοτρόπως κατάρθωσεν ἐργαζόμενος μὲ ἐνθουσιώδη φιλοπατρίαν καὶ μὲ ἀκατάβλητον δραστηριότητα νὰ συστήσῃ τὴν Ἀχαϊκὴν Συμμαχίαν (280 π. Χ.), ἡ ὁποία περιελάμβανε πολλὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς περίπου χρόνους καὶ αἱ πόλεις τῆς Αἰτωλίας συνεμάχησαν μεταξύ των καὶ ἀπέτελεσαν τὴν Αἰτωλικὴν συμμαχίαν. Ἐὰν ἡ Ἀχαϊκὴ καὶ ἡ Αἰτωλικὴ συμμαχία εἶχον παντοτεινὴν ὁμόνοιαν καὶ συνέπραττον, θὰ ἤδύναντο νὰ ὀώσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα νέαν δύναμιν καὶ νὰ σώσωσιν αὐτὴν ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους, οἱ ὅποιοι τὴν ἐπερικύκλωσαν. Ἄλλὰ δυστυχῶς ὅμως αἱ δύο αὐταὶ συμπολιτεῖαι ἐξ ἀντιζηλίας πολ- λάκις ἀντεφέροντο πρὸς ἀλλήλας καὶ ἡ μία ἐβλαπτε τὴν ἄλλην.

Πρὸς τούτοις κατὰ τὴν ἀδοξὸν ταύτην ἐποχὴν ἡ ἄλλοτε ἰσχυρὰ καὶ αὐστηρὰ Σπάρτη κατήντησε νὰ διοικῆται ἀπὸ βδελυροῦς τυράννους. Ὅτε δὲ ὁ καλὸς βασιλεὺς Κλεομένης ἠθέλησε νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἀρχαίαν νομοθεσίαν τοῦ Λυκούργου, ἤλθεν εἰς ῤῆξιν πρὸς τὴν Ἀχαϊκὴν συμπολιτείαν· οἱ δὲ Ἀχαιοὶ κινδυνεύοντες ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου. Οἱ Ἀχαιοὶ καὶ οἱ Μακεδόνες συμμαχοῦντες συνεκρότησαν μάχην πρὸς τὸν Κλεομένην ἐν Σελασίᾳ καὶ κατέστρεψαν τὸν τελευταῖον στρατὸν τῆς Σπάρτης.

39. Ἐποταγὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Ἐνῶ οἱ βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας καὶ αἱ Ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι κατέτριβον τὰς δυνάμεις των εἰς ἐμφυλίους πολέμους, ἐγθρὸς ἐπικίνδυνος καὶ ὀδύς ἐπρόβαλεν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν. Οἱ Ῥωμαῖοι παρατηροῦντες τὰς ἐσωτερικὰς ταραχὰς τῆς Ἑλλάδος ἐζήτησαν εὐκαιρίαν νὰ ὑποτάξωσι καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Μακεδονίαν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀράτου στρατηγὸς τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας ἐξελέχθη ὁ Φιλοποίμην. Οὗτος εἶχεν ὅλας τὰς ἀρετάς, αἱ ὅποιοι ἐκόσμουσαν τοὺς μεγάλους ἄνδρας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς λαμπροὺς χρόνους τῆς δόξης τῆς. Ὁ Φιλοποίμην ἠγωνίσθη νὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῶν Ῥωμαίων· ἀλλὰ μωραῖως. Ἡ Μακεδονία ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ βασιλεῖς ἕλως-ἀγαθούς διαδόχους τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Περσεὺς ἦτο ἄνθρωπος οὐτιδανὸς καὶ κυριευμένος ἀπὸ τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας· ἐτόλμησε δὲ νὰ κηρύξῃ πόλεμον κατὰ τῶν Ῥωμαίων

ἀλλὰ ἐνίκηθη κατὰ κράτος ἀπὸ τὸν στρατηγὸν τῶν Ῥωμαίων Παῦλον Αἰμίλιον ἐν Πύδνᾳ (168 π. Χ.).

Οἱ Ῥωμαῖοι, διὰ νὰ ἐπιτυγχάνωσι τοὺς σκοποὺς των, ὑπεκίνουν διαιρέσεις καὶ διχονοίας. Οὕτως, ἐνῶ ἐπολέμουν κατὰ τῶν Μακεδόνων, διὰ νὰ ἀποκοιμίζωσι τοὺς Ἕλληνας, διέδιδον ὅτι τὸν πόλεμον τοῦτον κάμνουσι, διὰ νὰ ἐλευθερώσωσι τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας. Ἀποῦ ὅμως ἐνίκησαν τοὺς Μακεδόνας, τότε ἐστρεψαν ὅλας τὰς ἐνεργείας των ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος, κατώθωσαν δὲ νὰ συστήσωσιν εἰς ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις φατρίαν Ῥωμαϊκὴν.

Ἀποῦ ἐνίκησαν τὸν Περσέα, συνέλαβον χιλίους Ἀχαιοὺς ἐκ τῶν πρώτων γενῶν, διότι δῆθεν οὗτοι ἔδειξαν συμπάθειαν πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ἔστειλαν αὐτοὺς εἰς τὴν Ῥώμην ἀλυσοδεμένους καὶ τοὺς ἔρριψαν εἰς τὰς φυλακάς. Δέκα καὶ ἑκτῶ ἔτη ἔμειναν ἐκεῖ, 700 δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπέθανον ἀπὸ τὰς κακουχίας, οἱ δὲ 300 ἐπιζήσαντες ἀπελύθησαν. Οὗτοι ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα των ἐκδίκησιν πνέοντες κατὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐκίνησαν τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς ἀπελπιστικὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ῥωμαίων.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἀκριβῶς τοῦτο ἐπεθύμουν· ἔστειλαν λοιπὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος τὸν ὦμόν καὶ ἀγροῖκον στρατηγὸν Μόμμιον. Πλησίον τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου συνεκροτήθη ἡ τελευταία μάχη. Οἱ Ἕλληνες ἐνίκηθησαν, ἡ Κορίνθος ἐκυριεύθη, ἐλεηλατήθη καὶ ἐπυρπολήθη, πλείους αἱ πόλεις κατεστράφησαν, θησαυροὶ ἀνεκτίμητοι διηρπάγησαν ἀπὸ τοὺς ἀπλήστους Ῥωμαίους τὸ 146 π. Χ. καὶ ἔγεινε Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, διὰ νὰ ἐξαλείψωσιν, εἰ δυνατόν, καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἐπωνόμασαν Ἀχαίαν.

ΤΕΛΟΣ

Αριθμ. Πρωτ. 97704
Δελφ. 7621

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως**

Πρὸς τὸν κύριον βλ. Σκορδίην καὶ Α. Κομρτίδη

Ἐχόντες ἐκ ἡμῶν τὸν Νόμον ΒΠΓ τῆς 12 Ἰουλίου 1895, τὸ
ἰσχυτικὸν Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1895, τὴν προ-
κλήσιν περὶ διαγωνισμοῦ διδακτικῶν βιβλίων τῆς στοιχειώδους ἐκ-
παίδευσως καὶ τῆς ἱερατικῆς οἰκίας ἐπιτροπείας δηλοῦμεν ὑμῖν,
ἐπιτήρησαν ἐπὶ τῶν ὑμῶν εἰς τὸν διαγωνισμὸν υποβλήσαν **ΙΣΤΟ-**
ΡΙΑΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ὅπως εἰσαχθῆ ἐπὶ πενταετίαν
ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ προσχέουσ ἀγολοῦ ἔτους ὡς διδακτικὸν βιβλίον
διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς 1^{ης} τάξεως τῶν κοινῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς
στοιχειώδους ἐκπαίδευσως δημοσίων, δημοσυντηρητικῶν καὶ ἰδιωτικῶν.
Καλεῖσθε δὲ, ὡς ἐκτελέσητε τὰ ὑπὸ τοῦ ἐπιρριζοῦ Νόμου καὶ
τοῦ Β. Διατάγματος ἀπαγορευόμενα καὶ τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας ἀνα-
γραφόμενας παρατηρήσεις.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Μαΐου 1901

Ὁ Ὑπουργός
Σ. Κ. ΣΤΑΝΣ

Σ. Μ. Παρίσης